

nová ekonomika

ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ – cesta k efektivním zakázkám

Motivační příručka pro ty, kdo chtějí zadávat odpovědně

Nová ekonomika, o.p.s. je obecně prospěšnou společností, která byla založena v roce 2009. Vyhledáváme a prosazujeme inovativní ekonomické nástroje, které sledují sociální a ekologické cíle a zároveň vytvářejí zisk. Vycházíme z přesvědčení, že prosperita společnosti je založena na třech pilířích - ekonomické prosperitě, kvalitě životního prostředí a společenském kapitálu. Žádný z těchto pilířů by neměl být rozvíjen na úkor ostatních. Primárně se zabýváme propojováním s pilířem ekonomickým a podporujeme rozvoj a šíření inovací. Jedním z hlavních témat je pro nás odpovědné veřejné zadávání. V této oblasti poskytujeme poradenství městům a organizacím jak efektivně připravovat veřejné zakázky s ohledem na jejich společenskou hodnotu.

Více informací viz: www.nova-ekonomika.cz

Shine Bid Services nabízejí své profesionální služby mezinárodním společnostem v prostředí velkých soutěží a vypisovaných zakázek. Pomáhají jim k perfektní nabídce vedoucí k vítězství v soutěži a k podpisu kontraktu. Ve Velké Británii stáli za vítěznými kontrakty v hodnotě 1,3 miliardy liber v oblastech stavebnictví, obchodu, vzdělávání, zdravotnictví, vybavení budov, jakkoli jejich jménem nebyl podáván žádný z nich. Ve své práci se zaměřují na řízení a tvorbu nabídek. Srdcem řízení a přípravy nabídek je vytvoření unikátní strategie a postupů, které jsou v souladu jak se strategií organizace, tak konkrétního projektu, jehož nabídku zpracovávají. Tvorba nabídek pak stojí na silné myšlence, která je technicky dobře zpracovaná, přesvědčivá, argumenty jsou přístupné, strukturované a stručné.

Více informací viz: www.shinebidservices.com

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Projekt Sociálně odpovědné veřejné zadávání (č. CZ.1.04/5.1.01/77.00455) je financován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost a ze státního rozpočtu ČR.

ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ **– cesta k efektivním zakázkám**

Motivační příručka pro ty, kdo chtějí zadávat odpovědně

5 KROKŮ K ODPOVĚDNÉMU ZADÁVÁNÍ

krok 1 Určete oblasti, které chcete podpořit

krok 2 Popište příčiny problémů a navrhněte, čeho chcete dosáhnout

krok 3 Pro své zakázky vytvořte systémové řešení

krok 4 Objevte příležitosti v konkrétní zakázce

krok 5 Sledujte, jak se vám daří a řekněte o tom i ostatním

SLOVO ÚVODEM

Milé čtenářky, milí čtenáři,

publikace, kterou nyní držíte v ruce, vám pomůže na cestě k efektivnější veřejné správě. Přiblíží vám totiž postup, kdy nejen že nakupujete potřebné zboží a služby, ale současně berete ohled na podporu sociálních a environmentálních aspektů. Jde o tak zvané odpovědné zadávání veřejných zakázek, jehož úspěšné příklady již lze vidět v řadě jiných evropských států.

Bohužel rozvoj tohoto trendu v Česku brzdí negativní zkušenosti s nesprávným vypisováním tendrů. Zadavatelé se zde po řadě velkých kauz naučili sledovat při nákupech pouze cenu. Tato situace je však nevýhodná jak pro veřejnou správu, která má být z podstaty věci odpovědná za efektivní využití veřejných prostředků, tak i pro řadu dodavatelů, která je připravena na odpovědné zadávání reagovat svou nabídkou.

Jsmo proto velmi rádi, že máme možnost díky podpoře z evropských fondů situaci měnit. Nová ekonomika už spolupracuje se sedmi českými městy a jednou státní institucí a krok po kroku zde odpovědné zadávání rozvíjí.

Inspirujeme se při tom ve Velké Británii, kde díky již 10 let realizovanému odpovědnému zadávání stát na straně jedné šetří prostředky daňových poplatníků, na straně druhé naplňuje řadu důležitých cílů v oblasti zaměstnanosti, vzdělání a odborné přípravy, podpory místní ekonomiky a malých a středních podniků, bezpečnosti a zdraví či životního prostředí.

V této publikaci vám přinášíme v pěti krocích stručný návod, jak na to a také řadu konkrétních příkladů z praxe. Věříme, že s její pomocí objevíte širokou paletu možností, jak díky veřejným penězům chytře a efektivně rozvíjet život společnosti. Hlavními bariérami v úsilí českých zadavatelů o tento přístup totiž není legislativa, ale určité mentální nastavení, obavy měnit zavedené postupy.

Vítejte na palubě odpovědného veřejného zadávání. Věříme, že jdete správnou cestou – není snadná, ale rádi vás na ní doprovázíme.

Leona Gergelová Šteigrová a Peter Sokol

Zdeněk Fink
primátor města
Hradec Králové

„Nabídka spolupráce s o. p. s. Nová ekonomika je jistě pro město Hradec Králové zajímavá. Zejména pro předem definovanou skupinu zdravotně či sociálně znevýhodněných obyvatel. V současné době analyzujeme možnosti zahrnutí konkrétních společenských témat do zadávání veřejných zakázek tak, aby byly v souladu s příslušnou legislativou.“

Dan Jiránek
primátor města
Kladno

„V Kladně se dlouhodobě snažíme podporovat zaměstnanost osob znevýhodněných na trhu práce. Například při poptávání úklidových služeb jsme dali prostor firmám zaměstnávajícím osoby se zdravotním znevýhodněním. Do projektu jsme vstoupili především proto, abychom v rámci námi vyhlašovaných veřejných zakázek identifikovali další příležitosti pro zlepšení zaměstnanosti, resp. uplatnitelnosti všech našich občanů na trhu práce. Chtěli bychom si v tomto směru vytvořit ucelenou strategii zaštiťující veřejné zadávání v našem městě.“

Jan Mareš
primátor města
Chomutov

„Město Chomutov má zásadní zájem na zvyšování kvalifikace svých obyvatel a na zlepšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce. Právě na tento aspekt bychom se chtěli v rámci odpovědného veřejného zadávání zaměřit a podpořit tak zaměstnanost v našem městě.“

Vít Rakušan
starosta města
Kolín

„Pečlivě promyšlené a plánované veřejné zadávání považuji za příležitost, jak zohlednit vybrané strategické oblasti rozvoje města a vyhnout se problémům, které sebou přinášely některé předchozí zakázky a investice.“

Lenka Mrzilková
starostka města
Neratovice

„Město Neratovice má zájem podporovat malé a střední podniky, budeme hledat způsob, jak touto cestou podpořit zaměstnanost v našem regionu.“

Pavla Štrobachová
starostka města
Smečno

„Důležitou součástí strategie města Smečno je podpora místních podnikatelů a živnostníků. V odpovědném veřejném zadávání vidíme šanci jak je smysluplně zapojit. Proto budeme ve spolupráci s projektovým týmem a partnery hledat příležitosti, jak tuto strategii naplnit.“

Jiří Janeček
ekonomický náměstek
Národní ústav pro vzdělávání

NÚV se snaží ve svých činnostech chovat společensky odpovědně. Jednak při výběru zaměstnanců, kde usilujeme o maximální začlenění znevýhodněných osob. A zároveň nastavujeme parametry veřejných zakázek tak, aby splňovaly nejen všechny zákonné a ekonomické podmínky, ale i některé aspekty společensky odpovědného chování. Například při zajištění konferencí po dodavatelích požadujeme, aby vybrané výrobky zajišťili z ekologicky kontrolovaného zemědělství a v souladu s principy Fair Trade.

Jiří Bodenlos
zástupce starosty
Praha 4

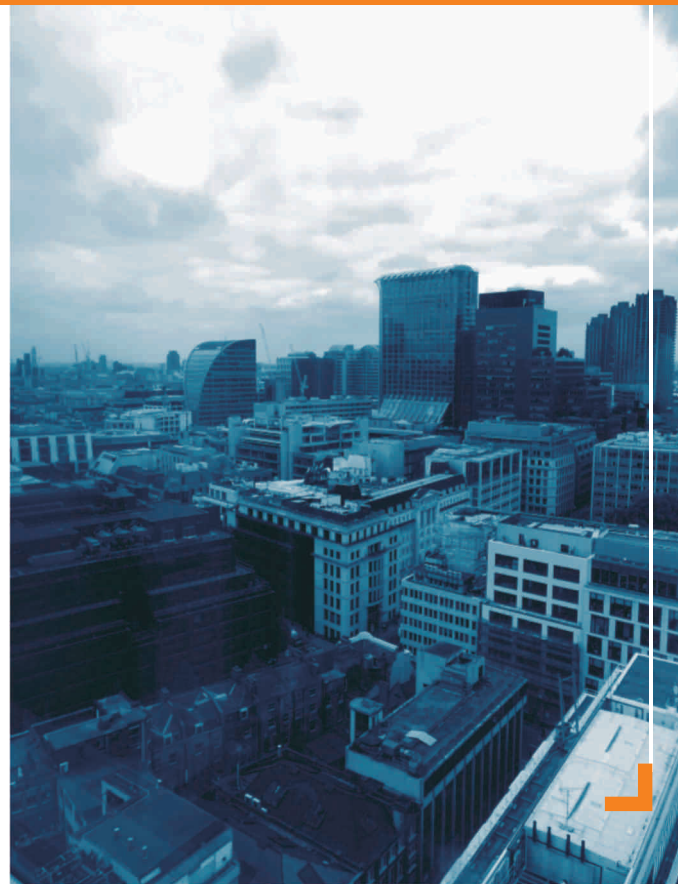
Jednou z klíčových strategií Městské části Prahy 4 je i podpora zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce, zvýšení jejich kvalifikace a uplatnění v životě. I proto v současné době využíváme myšlenky odpovědného zadávání veřejných zakázek, např. v oblasti údržby veřejné zeleně a úklidových služeb. Současně také spolupracujeme s našimi školami, kde studenti díky tomuto projektu získávají tolik potřebné praktické zkušenosti. Nadále plánujeme ve spolupráci s Nová ekonomika o.p.s. vytvořit takovou strategii v oblasti veřejného zadávání zakázek, která by komplexně podpořila zaměstnanost v naší městské části.

A group of business professionals in a modern office, silhouetted against a large window. They are looking out at a city skyline, with one person pointing towards the horizon. The scene is bathed in a cool blue light, suggesting a high-rise or evening setting. The window has a grid-like pattern, possibly from blinds or the building's structure.

F Rozumnými nákupy mohou veřejné orgány podporovat příležitosti v zaměstnání, důstojné pracovní podmínky, sociální začlenění, přístupnost, uzpůsobení podmínek pro všechny, etický obchod a snahu o dosažení širšího souladu se sociálními standardy.

Ještě než začneme...

Při každé veřejné zakázce můžeme získat něco více než jen soutěženou službu nebo zboží. Lze ji vypsát tak, že bude společensky prospěšná. Zkusilo si to už několik českých měst a další se k tomu chystají. V rámci zadávací dokumentace je totiž zcela legální požadovat třeba zapojení dlouhodobě nezaměstnaných v regionu nebo nabídku pracovních míst pro mladé absolventy.

Příklad 1

Zvláštní podmínku na plnění veřejné zakázky v zadávací dokumentaci stanovilo město Most v roce 2011, které vybíralo dodavatele na stavební práce. Tato veřejná zakázka byla jednou ze souboru veřejných zakázek stejného charakteru v dané lokalitě. Celková hodnota souboru těchto veřejných zakázek činila přes 80 milionů Kč. Ve smyslu § 44 odst. 10 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách zadavatel požadoval, aby alespoň 10 % z celkového počtu pracovníků dodavatele, kteří se budou podílet na plnění zakázky, pocházelo z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob, tj. uchazečů o zaměstnání, kteří byli bezprostředně před započatím plnění zakázky evidováni úřadem práce po dobu alespoň 5 měsíců. Podmínku dodavatel splnil, pokud tyto osoby prokazatelně ukončily evidenci na úřadě práce v souvislosti s uzavřením pracovněprávního vztahu s dodavatelem.

Příklad 2

Rada správního okresu Northumberland ve Velké Británii vypsala za své školy a zařízení sociální péče kompletní výběrové řízení na dodávky jídla v hodnotě 3 miliony liber, přičemž jako svou prioritu si určila, aby do tendru měli rovný přístup i malí a lokální dodavatelé. Podnikla proto několik důležitých kroků, které měly za cíl odstranit bariéry, které malým dodavatelům bránily ve vstupu do zakázky. Oslovila tedy zastřešující organizaci pro dodávky jídla a regionální obchodní provozovatele, aby zajistili poradenství a pomoc malým obchodníkům při přípravě a kompletaci zadávací dokumentace. Původní kontrakt byl rozdělen do několika menších (namísto 4 do 16 položek), které drobným podnikatelům umožnily soutěžit o dodávky různých kategorií jídla. Ačkoli bylo pro okresní radu časově náročnější výběrové řízení zorganizovat, vrátilo se jí to v lepším ceně a kvalitě dodávek.

Odpovědné zadávání

Základním principem odpovědného veřejného zadávání je zohlednění více hledisek najednou – vedle běžně užívané nejnižší ceny dílčí zakázky lze zahrnout konkrétní společenské téma, které chce daná instituce (ačkoli zřejmě v jiném resortu) řešit. Např. podpora místních dodavatelů, zaměstnání znevýhodněných osob, důstojné pracovní podmínky, dodržování sociálních a pracovních práv, podpora vzdělávání, důraz na snížení zátěže na životní prostředí apod. Zadavatel tak de facto za stejné prostředky získává přidanou hodnotu. To všechno samozřejmě za dodržení všech platných právních norem a to jak norem ČR, tak norem EU.

Příklad 3

Podporou sociálně odpovědného ZVZ mohou veřejné orgány poskytnout společnostem skutečné pobídky k rozvoji sociálně odpovědného managementu. Rozumnými nákupy mohou veřejné orgány podporovat příležitosti v zaměstnání, důstojné pracovní podmínky, sociální začlenění, přístupnost, uzpůsobení podmínek pro všechny, etický obchod a snahu o dosažení širšího souladu se sociálními standardy. U některých výrobků může být dopad zvláště výrazný, protože veřejní odběratelé ovládají velký podíl na trhu (např. ve stavebnictví, podnikatelských službách, IT atd.). Obecně jsou veřejné orgány v Evropě důležitými spotřebiteli, kteří utratí kolem 17 % hrubého domácího produktu EU (částka odpovídající polovině HDP Německa). Mohou proto využitím své kupní síly k výběru zboží a služeb, které přinášejí také dobré sociální výsledky, významně přispět k trvale udržitelnému rozvoji.

Zdroj: Sociální nakupování Příručka zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek, Úřad pro publikace Evropské unie, 2011, s. 5.

Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) se rozhodl vytipovat několik konferencí realizovaných v letech 2012-2013 a uspořádat je s ohledem na etické nakupování. Rauty a přestávky na kávu proto organizátoři zajišťovali s požadavky, aby čaj a káva byly s certifikátem Fair Trade, který je zárukou, že byly pěstovány a nakupovány podle principů spravedlivého obchodu. Přiměřenou část občerstvení zase požadovali z certifikovaných biopotravin z kontrolovaného ekologického zemědělství. Tyto podmínky byly přímo zohledněny v rámci požadavků na výběrové řízení.

Příklad 4

Rakouský spolkový zákon o veřejných zakázkách dovoluje vysloveně „upřednostňování“ chráněných dílen a sociálních družstev, resp. sociálně-ekonomických podniků. Toto povolení se nachází v § 21 a zní následovně: Ti, kdo uzavírají smlouvu, mohou při postupu předání smlouvy přihlížet k tomu, aby při tomto postupu byly upřednostněny pouze chráněné dílny nebo integrované podniky, ve kterých většinu zaměstnanců tvoří lidé s postižením, kteří na základě druhu a míry postižení nemohou pracovat za normálních podmínek, nebo že při plnění takových smluv je zachováno využití takových dílen nebo podniků.

Příklad 5

Britská charitativní organizace pro osoby bez domova, Tyneside Cyrenians, se v roce 2006 rozhodla vybudovat na svém pozemku malou ubytovnu „The Garden Rooms“. Uspořádali výběrové řízení na stavebního dodavatele, který by kromě samotné stavby také zaměstnal klienty této ubytovny, kteří byli bez domova. Organizace našla stavební firmu, která zaměstnala na stavbě třináct bezdomovců. Sedm z těchto třinácti mužů získalo celostátně uznávanou odbornou kvalifikaci v oboru stavebnictví a našli si novou práci.

Zákon o veřejných zakázkách

Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů účinných ke dni 31.12.2013, a dále ve znění části zákona č. 55/2012 Sb., s účinností od 1.1.2014, a současně zákona č. 458/2011 Sb., s účinností od 1.1.2015 § 44 - Zadávací dokumentace

Odstavec 10

Zadavatel může v zadávacích podmínkách uvést též požadavky týkající se zvláštních podmínek na plnění veřejné zakázky, a to zejména v sociální oblasti, v oblasti zaměstnanosti nebo v oblasti životního prostředí.

§ 78 – Hodnotící kritéria

Odstavec 4

Rozhodne-li se zadavatel pro zadání veřejné zakázky podle základního hodnotícího kritéria ekonomické výhodnosti nabídky, stanoví vždy dílčí hodnotící kritéria tak, aby vyjadřovala vztah užité hodnoty a ceny. Dílčí hodnotící kritéria se musí vztahovat k nabízenému plnění veřejné zakázky. Mohou jimi být zejména nabídková cena, kvalita, technická úroveň nabízeného plnění, estetické a funkční vlastnosti, vlastnosti plnění z hlediska vlivu na životní prostředí, vliv na zaměstnanost osob se zdravotním postižením, provozní náklady, návratnost nákladů, záruční a pozáruční servis, zabezpečení dodávek, dodací lhůta nebo lhůta pro dokončení....

Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky (2010)

„Veřejné zakázky jsou nástrojem veřejné politiky k ovlivňování trhu a vedou k posilování ekonomiky směrem k udržitelnému rozvoji s kladným dopadem na hospodářskou prosperitu. Veřejná správa bude využívat svou kupní sílu k nákupu služeb a zboží tak, aby naplňovala zároveň sociální a environmentální cíle, čímž bude přispívat k posílení sociální soudržnosti a udržitelného rozvoje. Dojde tak k celkové úspoře veřejných prostředků a ke zvyšování kvality života společnosti bez zvyšování daní.“

Zdroj: Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky, Rada vlády pro udržitelný rozvoj, Ministerstvo životního prostředí České republiky, 2010. 1. vydání.

Je to legální

Užití sociálních hledisek ve veřejném zadávání je legální, jak z pohledu platného práva ES, tak i ČR. Zadavatel je zadávacími právními předpisy oprávněn sociální hlediska při zadávání veřejných zakázek zohlednit. Uplatnění sociálních hledisek v jakékoli části zadávacího procesu musí respektovat základní zásady postupu zadavatele (§ 6 zákona), tj. transparentnost zadání (zejména včasné oznámení, srozumitelnost pro všechny dodavatele), nediskriminaci a rovnost dodavatelů a samozřejmě i veškerá další platná ustanovení práva (tj. nesmí být v rozporu s právem a dobrými mravy).

Sdělení Evropské komise

Zadavatel může sociální hlediska zahrnout mezi:

- Zadávací podmínky, tj. zadavatelem stanovený popis požadovaného plnění zakázky (např. podmínka využití místních pracovních sil, vybudování stálé provozovny v lokalitě plnění zakázky, zohlednění specifických potřeb osob zdravotně postižených, sociálně slabých, respektování lokálních zaměstnavatelských, mzdových apod. předpisů atd.)
- Smluvní podmínky, tj. ta podstatná ustanovení zadávacích podmínek, která se stanou součástí smlouvy s vybraným uchazečem a jejichž nesplnění bude smluvně sankcionováno
- Kvalifikační předpoklady dodavatelů (být v omezené míře)
- Kritéria hodnocení nabídek

Sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu, Radě a EHSV a VR: obnovená strategie Evropské unie pro sociální odpovědnost podniků na období 2011-2014 „Komise stanovila orientační cíl, podle něhož by mělo do roku 2010 50 % všech veřejných zakázek v EU splňovat dohodnutá environmentální kritéria. V roce 2011 Komise zveřejnila pokyny pro sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek, které vysvětlují, jak při současném respektování stávajícího právního rámce EU v zadávání veřejných zakázek zohlednit sociální hlediska. Sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek může zahrnovat pozitivní opatření ze strany veřejných orgánů, která umožní nedostatečně zastoupeným podnikům, např. malým a středním podnikům, získat přístup na trh veřejných zakázek. Členské státy a veřejné orgány na všech úrovních se vyzývají, aby plně využily všech možností, které nabízí stávající právní rámec pro zadávání veřejných zakázek. Začleňování environmentálních a sociálních kritérií do zadávání veřejných zakázek musí být především dosaženo způsobem, který nediskriminuje malé a střední podniky a řídí se ustanoveními Smlouvy týkajícími se nediskriminace, rovného zacházení a transparentnosti.“

Zdroj: Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Obnovená strategie EU pro sociální odpovědnost podniků na období 2011-2014.

Návrh směrnice Evropského parlamentu

Veřejní zadavatelé mohou stanovit zvláštní podmínky pro plnění zakázky za předpokladu, že jsou uvedeny ve výzvě k účasti v soutěži nebo ve specifikacích. Tyto podmínky se mohou zejména týkat sociálních a environmentálních hledisek.

Zdroj: Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek (COM(2011)0896 – C7- 0006/2012 – 2011/0438(COD)) ze dne 20. 12. 2011.

An aerial photograph of a city, likely Prague, showing a dense urban landscape with various buildings, including a prominent church spire in the center-left. The image has a reddish-pink color overlay.

krok 1 Určete oblasti, které chcete podpořit

krok 2 Popište příčiny problémů a navrhňte, čeho chcete dosáhnout

krok 3 Pro své zakázky vytvořte systémové řešení

krok 4 Objevte příležitosti v konkrétní zakázce

krok 5 Sledujte, jak se vám daří a řekněte o tom i ostatním

Určete oblasti, které chcete podpořit

Skrz zakázky jdou soukromým firmám miliardy korun z veřejných peněz a je jen na společnosti, co za to bude chtít. Například v Londýně to je teď zaměstnávání migrantů bez práce nebo pracovní místa pro lidi se zdravotním hendikepem a pro obyvatele žijící pod hranicí chudoby. Podobně mohou do zadávání veřejných zakázek promítnout své sociální problémy i česká

města. Začít je však třeba tím, že jejich představitelé zpracují komplexní strategii rozvoje a v ní co nejkonkrétněji pojmenují slabé stránky, které je potřeba v dané lokalitě řešit. Je ale potřeba dobře rozlišit priority. Pokud totiž budete chtít jednou veřejnou zakázkou podpořit příliš mnoho sociálně znevýhodněných skupin najednou, nakonec možná nepodpoříte nikoho.

Příklady

Podle publikace Evropské komise Sociální nakupování - Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek je jednou z největších výhod sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek skutečnost, že ji veřejné orgány mohou používat k prosazování evropského sociálního modelu. Evropský sociální model je vizí společnosti, která spojuje trvale udržitelný ekonomický růst se zlepšením životních a pracovních podmínek. Má se za to, že tento model zahrnuje vytvoření úspěšného hospodářství, ve kterém je postupně dosahováno určitého souboru sociálních standardů: kvalitní práce, rovné příležitosti, zákaz diskriminace, sociální ochrana pro všechny, sociální začlenění, sociální dialog, velmi kvalitní pracovní-právní vztahy a zaangažování jednotlivců do rozhodnutí, která se jich týkají.

Zdroj: Sociální nakupování Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek, Úřad pro publikace Evropské unie, 2011, s. 10.

Ve Velké Británii byly jako klíčové příležitosti, které lze naplňovat prostřednictvím odpovědného zadávání, identifikována tato témata - vytvořit nebo udržet pracovní pozice, pomoci lidem z kruhu deprivace, vytvářet podniky v rámci komunit a podpořit malé a střední podniky, jejichž zaměstnanci většinou v lokálních obchodech a u lokálních dodavatelů utratí v průměru 50 penic z každé libry.

Jednou z prvních obcí v České republice, která se vydala cestou společensky odpovědného veřejného zadávání, bylo město Semily. Klíčovým východiskem pro rozhodnutí města začlenit sociální kritéria do výběrových řízení byly zpracované strategické dokumenty, které komplexně pokrývaly vývoj města ve všech dotčených oblastech. Jednalo se o Program rozvoje města Semily na období 2008-2015, obsahující i plán investic a seznam investičních projektů dle jejich priorit, Komunitní plán sociálních služeb Semilsko, Koncepce rozvoje školství v Semilech a Územní energetická koncepce Semily. Tyto dokumenty popisují strategické cíle města a poskytly tak celkový přehled o potřebách, které musí město řešit – s ohledem na alokované prostředky.

„Prioritou našeho města je rozvoj místních firem, snižování nezaměstnanosti v regionu či pomoc handicapovaným. My jsme v současnosti hospodářsky slabá oblast s vysokou nezaměstnaností, a proto je pro nás velmi důležité řešit problémy komplexně, efektivně a úspěšně. Prostředky, které máme na investice, proto chceme využívat tak, aby byla vždy zároveň snižována nezaměstnanost a podpora místní podnikatelé – tj. aby vynaložené prostředky přinesly multiplikační efekt. Jsme přesvědčeni, že tak bude podpořen rozvoj střední vrstvy obyvatel, dojde k ekonomickému rozvoji města i posílení sociální soudržnosti.“ Mgr. Jan Farský, starosta města Semily

Zdroj: Nové trendy ve veřejných zakázkách, Nový Prostor, o.s., Praha 2008.

V publikaci Evropské komise Sociální nakupování - Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek je několik návrhů, které by zadavatelé měli při stanovení priorit v rámci svého přístupu k sociálně odpovědnému zadávání veřejných zakázek vzít v úvahu. Mimo jiné i tyto:

- Přijměte přístup „krok za krokem“. Začněte s malým rozsahem výrobků a služeb s jasným sociálním dopadem nebo se zpočátku orientujte na sociálně odpovědné alternativy, které jsou snadno dosažitelné a nejsou nákladné. Vyberte výrobky (např. vozidla) nebo služby (např. úklidové služby), u kterých je vysoký podíl zranitelných pracovníků (z etnických menšin, osob se zdravotním postižením atd.) nebo zaměstnankyň.
- Zvažte dostupnost sociálně nejlepších alternativ a náklady na ně a přesvědčte se, zda jsou v souladu s příslušnými pravidly a zásadami pro zadávání veřejných zakázek. Existují sociálně odpovědnější způsoby dosažení cílů

strategie zadávání veřejných zakázek než ty, které zadavatel přijal? Splní požadavky zadavatele a může si je zadavatel dovolit? Zvažte, jaké další náklady (pokud nějaké jsou) na začlenění sociálních hledisek by mohly přibýt a jaké jsou možné dopady na omezení hospodářské soustře.

- Zvažte dostupnost údajů. Je zadavatel schopen vyhledat sociální údaje, které potřebuje ke stanovení sociálně odpovědné strategie zadávání veřejných zakázek? Jak složité bude rozhodnout, co zadavatel technicky chce, a vyjádřit to ve výzvě k podání nabídek?
- Zvažte alternativní způsoby naplnění dotyčné sociální politiky. Je naplnění této sociální politiky (částečně) prostřednictvím zadávání veřejných zakázek vhodným využitím zdrojů, nebo existuje efektivnější způsob naplnění této politiky pomocí jiných nástrojů, které má zadavatel k dispozici?

Zdroj: Sociální nakupování Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek, Úřad pro publikace Evropské unie, 2011, s. 16.

Starosta Londýna Boris Johnson stanovil společně se svým týmem několik strategických priorit pro rozvoj města Londýn. Ty jsou zohledňovány také při realizaci výběrových řízení.

■ **Trvalé zlepšování kvality života**

- Bezpečnost a osobní blahobyt
- Udržitelný životní styl

■ **Zlepšování bydlení a životního prostředí**

- Plánování směrem k lepšímu životnímu prostředí
- Zlepšení dostupnosti bydlení a jeho kvality
- Čistší, zelenější, udržitelnější Londýn

■ **Vytváření příležitostí pro všechny**

- Udržitelný hospodářský růst a konkurenceschopnost
- Snížení deprivace a vyloučení

■ **Čistší, zelenější, účinnější doprava a technologie**

- Moderní, efektivní a dostupné dopravní sítě
- Udržitelná doprava
- Zelené technologie

Podle publikace Evropské komise Sociální nakupování - Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek jsou pro podporu přes zadávání veřejných zakázek vhodná především tato témata:

- Podpora pracovních příležitostí (například podpora zaměstnávání mladých; podpora pracovních příležitostí pro dlouhodobě nezaměstnané; pracovní příležitosti pro osoby ze znevýhodněných skupin; podpora pracovních příležitostí pro zdravotně postižené)
- Podpora „důstojných pracovních podmínek“ (dodržování základních pracovních standardů; důstojná odměna; bezpečnost a ochrana zdraví při práci)
- Podpora „sociálního začlenění“ a podpora organizací sociální ekonomiky (rovný přístup k veřejným zakázkám pro firmy, které vlastní nebo zaměstnávají osoby z etnických nebo menšinových skupin, například družstva, sociální podniky a neziskové organizace; podpora podporovaného zaměstnání pro zdravotně postižené osoby, jejich začlenění do otevřeného trhu práce).

Zdroj: Sociální nakupování Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek, Úřad pro publikace Evropské unie, 2011, s. 7.

V Camden, jedné z městských částí Londýna jsou jako příležitosti pro odpovědné zadávání identifikovány především tyto oblasti: podpora ekonomického růstu, investice do místní komunity a udržitelný rozvoj. Všechny zakázky nad 100 000 liber proto zohledňují sociální a environmentální kritéria a jak tvrdí zástupci této městské části, „*nejde o dodatečnou kapacitu, ale o strategickou potřebu a nutnost dodávat společenskou hodnotu*“.

V Chomutově se rámcová strategie rozvoje města zaměřuje například na tyto oblasti:

- změnit image regionu (města) jako místa vhodného pro podnikání i život
- využít dostatečného počtu pracovních sil a ve spolupráci s Úřadem práce se snažit o rekvalifikaci těchto pracovních sil v souladu s požadavky trhu a plánovanými investicemi
- podpora malých a středních podnikatelů – tvorba nových pracovních míst

Cílem je vytvořit z města Chomutova vzdělanostní centrum regionu s kvalitní nabídkou a dostupností školních a mimoškolních zařízení všech stupňů, včetně zařízení pro celoživotní vzdělávání tak, aby byly pokryty potřeby vzdělanostní struktury obyvatelstva z hlediska pracovního uplatnění i potřeby osobnostního rozvoje občanů, a to nejen Chomutova, ale i širšího regionu.

V městské části Croydon zase považují za důležité dodržet mimo jiné tato pravidla:

- definovat, co konkrétně znamená společenská hodnota pro městský úřad
- mít odvahu ptát se přímo komunity, co potřebuje
- ptát se potenciálních dodavatelů, co by uměli nabídnout

Dopravní podnik v Londýně (Transport for London) vychází při identifikaci příležitostí z celkové strategie města, kde byly takto definovány společenské problémy, kterým Londýn se svými více než osmi miliony obyvatel čelí:

- **Chudoba** – jeden z každých sedmi zaměstnanců v Londýně je pod hranicí chudoby, 590 000 dětí (37%) žije v Londýně v chudobě
- **Nezaměstnanost** - míra nezaměstnanosti mladých lidí je 27,9% a do roku 2020 bude více než polovina všech pracovních míst vyžadovat vysokoškolskou kvalifikaci
- **Diverzita** - 20% obyvatel v produktivním věku v Londýně má nějaké zdravotní postižení, ale pouze 11% z nich pracuje, 32% populace v Londýně tvoří etnické menšiny - 55% mladých mužů z těchto menšin jsou nezaměstnaní
- **Životní prostředí** - Velká Británie je osmý největší producentem oxidu uhličitého na světě, Londýn produkuje 44 milionů tun CO₂ ročně.

V městech zapojených do projektu Sociálně odpovědné veřejné zadávání jsme vhodná témata hledali ve strategiích rozvoje a následně jsme je blíže specifikovali. Například v Kladně si v souladu se strategií jako jeden z cílů určili zvýšení uplatnitelnosti nekvalifikovaných/nízko kvalifikovaných osob na místním trhu práce a jako cestu k dosažení tohoto cíle navrhli nastavit podmínky pro investiční aktivity města tak, aby aktivně ovlivňovaly politiku zaměstnanosti.

Snížení nezaměstnanosti bylo prioritou i v Kolíně, kde její míra dosáhla v září 2011 10,2%. Strategický plán proto specifikoval tyto konkrétní oblasti:

- trend zvyšujícího se počtu nezaměstnaných mladistvých osob – problémy s nalezením práce mají zejména osoby ve věku do 25 let a z nich nejvíce uchazeči bez praxe
- trend zvyšujícího se počtu nezaměstnaných osob se změněnou pracovní schopností
- složitější uplatňování osob nad padesát let a osob vracejících se z mateřské dovolené

Město Hradec Králové se v připravovaném strategickém plánu rozvoje zaměřuje mimo jiné na oblast školství, a své cíle definuje takto: Hradec Králové je v roce 2030 centrem školství a vzdělanosti a vyhlášeným univerzitním městem s napojením na podnikatelskou a ekonomickou sféru v souladu s potřebami trhu práce nabízejícím absolventům středních a vysokých škol pracovní příležitosti a dostupné bydlení s rozvinutým lidským potenciálem a duchovní kulturou.

Strategický plán rozvoje města rovněž klade důraz na problematiku životního prostředí a hledá cesty, jak v roce 2030 být městem zdravým a čistým, s dostatkem veřejné zeleně, rozvíjející se v souladu s principy udržitelného rozvoje a respektující principy vyváženosti environmentálních, sociálních a ekonomických hledisek... se zavedeným systémem péče o životní prostředí.

krok 1 Určete oblasti, které chcete podpořit

krok 2 Popište příčiny problémů a navrhnete, čeho chcete dosáhnout

krok 3 Pro své zakázky vytvořte systémové řešení

krok 4 Objevte příležitosti v konkrétní zakázce

krok 5 Sledujte, jak se vám daří a řekněte o tom i ostatním

Popište příčiny problémů a navrhnete, čeho chcete dosáhnout

Odpovědným zadáváním veřejných zakázek lze mnohé změnit, na začátku je ale potřeba přesně popsat problém a jeho příčiny. V praxi to tak ale často vůbec nefunguje. Pro příklad: V celé Evropě se už několik let zdůrazňuje podpora zaměstnanosti, kdo přesně nemůže dlouhodobě sehnat práci, není ale v některých českých městech vždy jasné. Zmapovat si situaci je prvním krokem k tomu, abyste ji změnili. Protože když budete vědět, že ve vašem městě nemohou najít místo

především absolventi technických škol, budete podporovat úplně jiné zaměstnavatele než v případě vysoké nezaměstnanosti ve službách. V Kolíně se proto chybějící data pokusili vytvořit za pomoci Úřadu práce sami a výsledek je o dost posunul: Pochopili například, že město potřebuje hledat vhodné příležitosti především pro středoškoláky ve věku 20 až 39 let. A s tím už lze při vypisování zakázek cíleně pracovat.

Příklady

Snížení nezaměstnanosti

Boj s nezaměstnaností je jedním z klíčových témat i v Kolíně. Abychom identifikovali specifické oblasti, hledali jsme ve spolupráci s Úřadem práce v Kolíně odpovědi na několik otázek – výsledek byl následující:

Jaká je v současné době míra nezaměstnanosti?

Ke dni 30. 6. 2013 bylo v evidenci Úřadu práce v Kolíně celkem 5413 uchazečů o zaměstnání. Současná míra nezaměstnanosti činí 8,1 %. V nadcházejícím období by měl, vzhledem k předchozím rokům, následovat mírný nárůst či stagnace počtu evidovaných osob.

Jaká je struktura nezaměstnaných osob (věk, pohlaví, vzdělání)?

2758 žen a 2655 mužů.

42% střední odborné vzdělání, 28% ZŠ a praktická škola, 18% střední odborné vzdělání s maturitou, 3% vysokoškolské vzdělání.

Věkově – velmi rovnoměrně (od 20 do 60 let, každý pětiletý segment cca 10%), nejvíc 13% 20-24, 35-39.

Jaké jsou konkrétní příčiny nezaměstnanosti – nedostatek pracovních míst, nedostatečná kvalifikace apod. (Jde o to, zda je v Kolíně dostatek kvalifikovaných a nedostatek práce; nebo dostatek práce a málo kvalifikovaných; nebo málo kvalifikovaných a málo práce)?

Mezi příčiny nezaměstnanosti lze řadit úbytek pracovních míst pro manuální či nekvalifikované činnosti. Pokud se tato volná místa přesto objeví, jsou finančně ohodnocena blízko úrovně minimální mzdy a jsou pro „domácí“ nezaměstnané nezajímavá. Tradičním segmentem je zemědělství, potravinářský průmysl (zpracovatelé masa a ryb, výroba sendvičů a baget, apod.).

Vedení města Kolín si v následujícím kroku muselo odpovědět na tyto otázky:

- Jsou nějaké skupiny, na které by se město Kolín chtělo specificky zaměřit (strategicky, politicky vhodné)?
- Jaké snížení nezaměstnanosti by bylo žádoucí (kolik procent, jaká skupina, v jakém časovém horizontu)?

Snížení nezaměstnanosti

Boj s nezaměstnaností je jedním z klíčových témat, které lze v rámci odpovědného zadávání zohlednit. Inspirativní přístup nabízí program Zaměstnatelnost pro Skotsko, který byl zahájen v roce 2006. Program ustanovuje činnosti národního a lokálního charakteru, jejichž cílem je pomoci většímu počtu lidí s návratem do práce.

Nejdůležitějším cílem programu je zvýšit šance na kontinuální zaměstnanost u ohrožených a znevýhodněných skupin po celém Skotsku. Zaměřuje se na následující skupiny:

- lidé, kteří se při získávání zaměstnání potýkají s mnoha překážkami, a proto potřebují další pomoc
- lidé, kteří vyžadují pouze malou nebo minimální pomoc
- lidé, kteří mají málo placenou nebo nekvalifikovanou práci

- lidé, kteří již mají zaměstnání, ale jehož udržení je ohroženo zdravotními a s tím souvisejícími překážkami

Cílem programu je snížit počet lidí bez práce závislých na sociálních dávkách v Glasgow, North & South Lanarkshire, Renfrewshire & Inverclyde, Dundee a West Dunbartonshire o 30 000 do roku 2007 a o 66 000 do roku 2010.

V Glasgow je program prosazován jako součást strategie města a uvedené skupiny proto ještě více specifikuje na místní podmínky. Strategie města má proto zvláštní zájem pomoci těm, kteří jsou v současné době v pracovní neschopnosti, rodičům samoživitelům, členům černošských a etnických menšin, starším 50-ti let nebo mladým lidem, kteří nestudují, nemají práci ani se nerekvifikují.

Zdroj: Průvodce zaměstnavatele možnostmi odborné přípravy v Clyde Waterfront Area, srpen 2009.

Podpora absolventů

Hradec Králové je významné univerzitní město a pro jeho vedení je proto důležité téma podpory absolventů na trhu práce. Cíl, který si město Hradec Králové určilo, vychází ze strategického plánu: Hradec Králové nabízí absolventům středních a vysokých škol pracovní příležitosti a motivuje své obyvatele k celoživotnímu vzdělávání s cílem úspěšného uplatnění na trhu práce. Abychom dokázali najít prostor pro naplňování tohoto cíle v rámci veřejných zakázek, je nutné přesněji popsat, na co konkrétně se ve veřejném zadávání soustředit. V dílčí analýze jsme se soustředili na tyto otázky:

- Jaká je v současné době struktura absolventů v Hradci Králové – absolventi jakých oborů a v jakém počtu vycházejí z místních škol?
- Kterí absolventi se hůře uplatňují na trhu práce a proč?
- Které vzdělávací obory/kvalifikace jsou z hlediska rozvoje Hradce Králové klíčové (strategicky, politicky)?

Podpora malých a středních podniků

Jedním z klíčových okruhů nejen pro místní samosprávu v České republice, ale také v Evropě je podpora malých a středních podniků, jejímž cílem je také silnější zapojení místních podnikatelů.

Tématu se podrobně věnuje Evropská komise v publikaci Evropský kodex osvědčených postupů pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám, kde se mimo jiné uvádí:

Pokud jde o potíže, s nimiž se malé a střední podniky při zadávání veřejných zakázek setkávají, zúčastněné strany zdůraznily, že tím nejpotřebnějším pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám nejsou legislativní změny ve směrnicích o zadávání veřejných zakázkách, ale spíše změna v přístupu zadavatelů veřejných zakázek.

V daném kontextu zúčastněné strany uváděly zejména následující komplikace:

- potíže při získávání informací (vzhledem k tomu, že nemohou vynaložit dostatek zdrojů ke sběru informací)
- nedostatečné znalosti postupů nabídkových řízení nadměrná administrativní zátěž

- velký rozsah zakázek
- nedostatek času na přípravu nabídek
- náklady na přípravu nabídek (jelikož mnohé náklady jsou fixní, malé a střední podniky čelí nesrovnatelně vyšším nákladům ve srovnání s velkými podniky)
- nepřiměřené požadavky na úroveň způsobilosti a osvědčení
- enormní požadavky kladené na finanční záruky
- diskriminace zahraničních uchazečů / zvýhodňování místních nebo národních podniků
- hledání partnerů ke spolupráci v zahraničí
- pozdní platby zadavatelů

Zdroj: Evropský kodex osvědčených postupů pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám Pracovní materiál Evropské komise, 2008, s. 2-5.

Malé a střední podniky v Neratovicích

Téma podpory malých a středních podniků jsme řešili ve spolupráci s městem Neratovice. Jedním z prvních kroků byla analýza současné situace. Na základě dostupných dat jsme hledali odpovědi na následující otázky:

Jak velkou část soutěžících tvoří místní malé a střední firmy?

V rámci uvedených 52 výběrových řízení soutěžilo celkem 18 podnikatelů a firem se sídlem v Neratovicích. Podnikatelé a firmy se sídlem v Neratovicích vstoupili do většiny z 52 analyzovaných výběrových řízení. Celkem šlo o 79% ze všech vyhlášených výběrových řízení.

Jak byly místní malé a střední firmy úspěšné?

Podnikatelé a firmy se sídlem v Neratovicích zvítězili v necelé polovině výběrových řízení, do kterých vstoupili (41%). Každopádně 11 z těchto 18 subjektů nezvítězilo v žádném z řízení, do kterých vstoupilo. Dvě firmy zvítězily více než dvakrát.

Byla příčinou neúspěchu neúměrně vysoká cena místních malých a středních podniků?

Z dostupných dat nelze tvrdit, že podnikatelé a firmy se sídlem v Neratovicích, kteří se zapojili do uvedených výběrových řízení, by prohrávali z důvodu příliš vysoké ceny.

Jak velké konkurenční prostředí tvořily místní malé a střední firmy?

Do většiny výběrových řízení, ve kterých soutěžili podnikatelé a firmy se sídlem v Neratovicích, vstoupila jedna nebo dvě z těchto firem. Jen v necelé desetině případů v rámci jednoho výběrového řízení soutěžily tři a více místních firem.

Získané odpovědi otevřely další okruhy k diskusi:

- Kolik místních malých a středních podniků se do zakázek v loňském roce vůbec nepřihlásilo?
- Existuje nějaký způsob, kterým lze ověřit, zda je vstup do veřejných zakázek pro SMP snadný nebo komplikovaný?
- Jak často se stává, že místní SMP jsou z veřejné zakázky vyloučeny kvůli formálním nedostatkům?
- Diskutujete s neúspěšnými soutěžícími o důvodech jejich neúspěchu?
- Kteří podnikatelé/které obory podnikání se potýkají s problémy? Koho by bylo strategicky vhodné podporovat?

krok 1 Určete oblasti, které chcete podpořit

krok 2 Popište příčiny problémů a navrhnete, čeho chcete dosáhnout

krok 3 Pro své zakázky vytvořte systémové řešení

krok 4 Objevte příležitosti v konkrétní zakázce

krok 5 Sledujte, jak se vám daří a řekněte o tom i ostatním

Pro své zakázky vytvořte systémové řešení

Odpovědné zadávání může plně využít svůj potenciál pouze tehdy, když funguje jako součást celého chodu vaší organizace. Vytvořte si tedy takovou koncepci rozvoje, která pokryje jak velká výběrová řízení na rekonstrukci školy, tak třeba drobný nákup kancelářských potřeb. Společným principem přitom může být ohled na sociální či environmentální kritéria. A nezapo-

meňte, že k odpovědnému utrácení veřejných peněz nutně nejsou potřeba rozsáhlá výběrová řízení. První změny můžete nastartovat už tím, když se zaměříte na chod vlastního úřadu či organizace. Jako příklad lze uvést evropské instituce, které před lety začaly vlastní restaurace zásobovat fairtradeovými produkty.

Příklady

Publikace Sociální nakupování - Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek zmiňuje několik základních přístupů k řešení sociálních otázek při zadávání veřejných zakázek. Rádi bychom poukázali především na dva:

- První vzniká tehdy, když se odběratel rozhodne zahrnout sociální kritéria do samotného předmětu zakázky nebo technických specifikací, které musí úspěšní dodavatelé splnit způsobem zahrnujícím sociální kritéria. Jedním z příkladů může být zadání podmínky, že počítačové vybavení musí splňovat určitá kritéria přístupnosti.
- Druhý přístup spočívá ve snaze přesvědčit účastníky nabídkového řízení, aby se zavázali splnit určité sociální standardy, a pokud se jim to podaří, je to při zadání zakázky zohledněno. Jednou z forem, jak může tento příklad v praxi vypadat, je situace, kdy veřejný orgán v kritériích pro zadání zakázky zohlední určité sociální otázky.

Zdroj: Sociální nakupování Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek, Úřad pro publikace Evropské unie, 2011, s. 20-21.

V Irsku, jakož i v jiných členských státech, mnozí veřejní zadavatelé postupují tak, že při vyhlásování rozsáhlých stavebních zakázek vyhlásí a udělí zakázky na určité specializované oblasti (elektrické rozvody, mechanické práce, speciální instalační práce atd.) odděleně hospodářským subjektům, které jsou poté povinny spolupracovat se subjektem, který získal zakázku na koordinaci celého projektu. Tento postup usnadňuje přístup malých a středních podniků a zároveň není zadavatel zakázky vystaven možným potížím souvisejícím s koordinací provádění jednotlivých částí.

Zdroj: Evropský kodex osvědčených postupů pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám, Pracovní materiál Evropské komise, 2008, s. 8.

V publikaci Průvodce zadáváním veřejných zakázek – nové možnosti zhodnocení veřejných prostředků je citován popis systémového řešení, které zavedlo město Vídeň:

Vídeňský magistrát soustavně věnuje velkou pozornost tvorbě a ochraně životního prostředí. V roce 1999 uvedl v život v projekt „ÖkoKauf Wien“, „ekologické nákupy pro Vídeň.“ Jeho cílem bylo zkoumat z ekologického hlediska všechny nákupy zboží a služeb pro město, pro všechny jeho odbory. Každoročně tyto nákupy představují asi pět miliard eur. Paleta magistrátních nákupů je široká a pestrá, od textilií, nábytku, čistících prostředků přes kancelářské potřeby, stavební materiály až po nejrůznější služby.

Je samozřejmé, že takové nákupy ve velkém umožňují magistrátu ovlivňovat kvalitu a cenu nakupovaných produktů. Vídeňští radní v rámci zmíněného programu založili organizaci zaměřenou na hromadné nákupy. Ta vypracovala celý katalog kritérií, podle nichž se hodnotí jednotlivé nabídky prodávajících. Kromě odpovídající kvality, hospodárnosti, životnosti se také hodnotí ekologické vlastnosti produktu. Uvedme si několik příkladů: v roce 2004 činil podíl biopotravin v jídelníčku vídeňských mateřských škol 40%, v roce 2005 už 50% a od loňského roku stoupl na 51%. Nebo v nemocnicích spadajících pod městskou správu se podíl biopotravin zvýšil na 32%. Domovy seniorů města Vídně uvádějí tento podíl 18% a v městských školách činí asi 11%. Další úspory ve výši asi 300 až 400 tun CO₂ za rok se podařily díky výběru ekologických kancelářských papírů, využitím energeticky úsporných kuchyní a kuchyňských spotřebičů se uspořilo okolo 175 tun CO₂ a používání energeticky nenáročných kancelářských zařízení přineslo úsporu asi 195 tun CO₂.

Zdroj: Průvodce zadáváním veřejných zakázek – nové možnosti zhodnocení veřejných prostředků, Otevřená společnost, o. p. s. 2009, s. 11.

Několik modelových příkladů sociálních a ekologických podmínek v zadání veřejných zakázek v rakouských podmínkách nabízí článek publikovaný na webu Rakouské zaměstnanecké komory.

Starosta/ka v obci A chce pořídit služební auta tak, aby byla maximálně šetrná k životnímu prostředí. To je samozřejmě dovolené, a jestliže je obec navíc členem Svazu obcí chránících životní prostředí, i pochopitelné. Přesto je ale důležité při vypisování soutěže dát takovou podmínku, že chce obec nakoupit pouze automobily s nízkou produkcí škodlivin, a tuto podmínku je potřeba co nejkonkrétněji definovat (např. hodnoty emisí, resp. odpovídající maximální hodnoty atp.).

Obec B by chtěla pomoci mladistvým nezaměstnaným, kteří vypadli ze systému sociálních dávek, a umožnit jim pracovat. K tomu může využít program „Pomoc k práci“ (Zákon o sociální pomoci ze spolkové země Horní Rakousko z roku 1998) a v jeho rámci může příslušné mladistvé přímo zaměstnat tak, že

v rámci příslušné smlouvy budou vyřizovat jednoduché práce. Druhou možností je například v budoucnosti při všech zadávaních veřejných zakázek nastavit následující podmínku: *„Při uzavírání smlouvy budou upřednostňovány takové podniky, které zaměstnáním mladistvých, těžce uplatnitelných na úřadu práce, přispějí k jejich sociální integraci a ke snížení nezaměstnanosti mladistvých.“*

Obec „přátelská k mladým“ nabízí dětem v mateřských školkách, jeslích a školách „zdravou svačinu“ a ovoce. Přitom se požaduje, aby v těchto svačinách nebylo žádné tropické ovoce, při jehož sklizni pracují děti. Odpovídající podmínky ve vypsání zakázky mohou znít například následujícím způsobem: *„Nabízející (dodavatelé) mají potvrzení (mezinárodní) rozvojové či pomoc poskytující agentury (EZA Clean Clothes, Weltumspannend Arbeiten atp.), že není známo, že by při sběru tropického ovoce došlo k porušení podmínek Mezinárodní organizace práce.“*

Zdroj: Příklady sociálních a ekologických podmínek v zadávání veřejných zakázek - webové stránky Rakouské zaměstnanecké komory.

Ve Velké Británii je veřejným zadavatelům doporučováno, aby se snažili malým a středním podnikům více zviditelnit možnosti uzavírání smluv na subdodávky. Zadavatelé jsou vybízeni podporovat zjevnost produkčního řetězce prostřednictvím určitých opatření, např.:

- zveřejněním jmen společností vystupujících jako hlavní dodavatel zakázky a podrobné informace o již přidělených či plánovaných zakázkách na internetové stránce zadavatele

- v případech, kde je to prakticky možné, jsou zadavatelé vyzýváni, aby požádali své hlavní dodavatele o prokázání výsledků při dosahování efektivity prostřednictvím jejich produkčního řetězce, včetně uvedení způsobu, jakým mohou malé a střední podniky získat přístup k jimi udělovaným subdodávkám

Zdroj: Evropský kodex osvědčených postupů pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám, Pracovní materiál Evropské komise, 2008, s. 10.

Jedním z klíčových okruhů nejen pro místní samosprávu v České republice, ale také v Evropě je podpora malých a středních podniků, jejímž cílem je také silnější zapojení místních podnikatelů. Tématu se podrobně věnuje Evropská komise v publikaci Evropský kodex osvědčených postupů pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám.

Malé a střední podniky ucházející se o veřejné zakázky si často stěžují, že jsou z účasti v tendrech vyloučeny de facto jednoduše proto, že nejsou schopné ucházet se o zakázku v celém jejím rozsahu. Je proto vhodné zvážit tzv. rozdělení zakázek na části. Tento postup nepochybně usnadňuje přístup malých a středních podniků jak z kvantitativního hlediska (velikost částí bude lépe odpovídat výkonnosti malých a středních podniků), tak z kvalitativního hlediska (náplň částí bude blíže konkrétní oblasti působnosti malých a středních podniků). Za předpokladu, že je rozdělení zakázky na části vhodné a možné s ohledem na dané práce, dodávky a služby, umožní tento postup malým a středním podnikům zúčastnit se výběrového řízení, a zvýšit tak konkurenci, což je bezesporu přínosné pro zadavatele zakázky. S ohledem na tyto skutečnosti je nutné, aby si veřejní zadavatelé uvědomili, že ačkoliv mohou omezit počet částí, o něž se mohou uchazeči zajímat, nesmějí uplatňovat tuto možnost způsobem, který by poškodil podmínky volné soutěže. Zachování možnosti ucházet se o neomezený počet částí má navíc tu výhodu, že neodrazuje generální dodavatele od účasti na zakázce a nebrání růstu podniků.

Zdroj: Evropský kodex osvědčených postupů pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám, Pracovní materiál Evropské komise, 2008, s. 7.

Město Neratovice v souvislosti se snahou podpořit malé a střední podniky připravuje portál, který umožní bezplatnou registraci všem firmám, které mají zájem se zapojit do veřejných zakázek. Firmy budou rozděleny do kategorií podle oblasti, ve které působí a prostřednictvím portálu budou osloovány při vyhlášení relevantní veřejné zakázky. Inspirací pro tento nástroj byl obdobný postup využívaný ve Velké Británii. Tento postup doporučuje i Evropský kodex osvědčených postupů pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám, kde se uvádí:

V souladu s opatřeními uvedenými ve sdělení Komise o přípravě evropského zákona o malých podnicích lze dále rozvíjet následující možnosti:

- zveřejňování oznámení o veřejných nabídkách online
- využívání jediné centralizované internetové stránky, zejména ve spolkových nebo velkých zemích
- bezplatný přístup k oznámením
- multifunkční vyhledávač
- možnost sestavení profilu podniku s cílem dostávat upozornění o příslušných podnikatelských příležitostech
- přímé stahování oznámení o zakázkách a související dokumentace
- funkce pro elektronické podávání nabídek umožňující zadavatelům získávat nabídky elektronickou cestou při dodržení požadavků kladených směnicemi o zadávání veřejných zakázek na ochranu informací, zachování důvěrnosti, patřičný přístup atd.

Zdroj: Evropský kodex osvědčených postupů pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám, Pracovní materiál Evropské komise, 2008, s. 11.

Evropská komise v dokumentu nazvaném Hodnocení přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám na trzích EU doporučuje zadavatelům aplikovat následující kroky vedoucí k ochraně těchto podniků (MSP)

1.

Zjednodušení výběrových řízení a snižování administrativní zátěže. Toho lze dosáhnout tím, že se požadovaná administrativní dokumentace předloží až poté, co se nabídka dostane do užšího výběru a firemní dokumenty se založí do „profilu dodavatele“ nebo se získají od partnerských orgánů místo od uchazeče. Zadavatelé mohou zjednodušit výběrové řízení zveřejněním šablon, kontrolních seznamů nebo obdobných nástrojů, které firmám usnadní sestavit jejich nabídku.

2.

Další snahou by mělo být větší množství a lepší kvalita informací o zadávání veřejných zakázek, které budou k dispozici zadatelům a potenciálním uchazečům s využitím různých komunikačních kanálů (s rostoucím důrazem na komunikaci elektronickou). Mezi informace, které napomáhají včasné informovanosti MSP, patří obecné informace, plán zadávání veřejných zakázek a předběžné informace o připravovaných výběrových řízeních, jakož i oznámení o zveřejněných výběrových řízeních. Ke zlepšení kvality nabídek MSP přispěje zpřístupnění návodného legislativního postupu nebo návodu na přípravu úspěšné nabídky. Sdělení by mělo být v jednoduchém a srozumitelném jazyce.

3.

Posílení dialogu mezi MSP a zadavateli, zahrnující osobní schůzky s účastníky řízení, interaktivní komunikaci v raných fá-

zích zadávání veřejných zakázek – dokonce ještě před zahájením výběrového řízení – s cílem objasnit požadavky a včas reagovat na otázky účastníků ve fázi podávání žádostí a odpovídání na dotazy. Komunikace s neúspěšnými uchazeči je důležitá, aby pochopili, proč neuspěli, a jak v budoucnu podat lepší nabídky.

4.

Častější využívání rámcových dohod zadavatelů – zejména v centralizovaném zadávání veřejných zakázek, což umožňuje MSP podílet se na dodávkách zboží nebo služeb, které by jinak byly součástí celkové nabídky, příliš vysoké než aby k ní získali přístup.

5.

Opatření, která pomáhají překonat omezené technické a finanční limity MSP dané směrnicemi o zadávání veřejných zakázek. Mezi ně patří rozdělení výběrových řízení na části (podle úkolu nebo geografické oblasti služeb) tak, aby se zabránilo nepřiměřeným technickým nebo finančním požadavkům v zadávací dokumentaci a umožnit tak společné splnění těchto požadavků konsorciem partnerů nebo subdodavatelů.

6.

Zadavatelé by měli platit dodavatelům vždy včas a - pokud je to možné – dobrovolně zkrátit smluvně závazné platební termíny. Legislativa by měla jasně stanovit, že dodavatelé mají nárok zadavateli účtovat úroky z prodlení plateb, veřejné zakázky nevyjímaje.

Zdroj: Evaluation of SMEs' Access to Public Procurement Markets in the EU, DG Enterprise and Industry, Executive Summary, September 2010.

krok 1 Určete oblasti, které chcete podpořit

krok 2 Popište příčiny problémů a navrhnete, čeho chcete dosáhnout

krok 3 Pro své zakázky vytvořte systémové řešení

krok 4 Objeďte příležitosti v konkrétní zakázce

krok 5 Sledujte, jak se vám daří a řekněte o tom i ostatním

Objevte příležitosti v konkrétní zakázce

Ne každé výběrové řízení vám dá tolik možností pro sociálně odpovědné zadávání, kolik byste si přáli. Klíčové proto je umět rozpoznat příležitost, když se objeví. A právě o tom je tato kapitola.

Na konkrétních příkladech si ukážeme, jak pomocí vhodně nastavených kritérií podpořit lokální ekonomiku, envi-

ronmentální principy i sociálně ohrožené skupiny obyvatel. Při správně zadáných veřejných zakázkách lze totiž do tendrů legálně dostat malé lokální dodavatele, fairtradové a ekologické výrobce a zároveň firmy, které vaší obci nabídnou něco navíc. Třeba praktické školení pro dlouhodobě nezaměstnané v oboru.

Příklady

Northumberland County Council

— Dodávky jídla pro školy a zařízení sociální péče

Rada okresu Northumberland vypsalala za své školy a zařízení sociální péče kompletní výběrové řízení na dodávky jídla v hodnotě 3 mil. liber, přičemž jako svou prioritu si určila, aby do tendru měli rovný přístup i malí a lokální dodavatelé. Podnikla proto několik důležitých kroků, které měly za cíl odstranit bariéry, které malým dodavatelům bránily ve vstupu do zakázky. Oslovila tedy zastřešující organizaci pro dodávky jídla a regionální obchodní provozovatele, aby zajistili poradenství a pomoc malým obchodníkům při přípravě a kompletaci zadávací dokumentace. Původní kontrakt byl rozdělen do několika menších (namísto 4 do 16 položek), které drobným podnikatelům umožnily soutěžit o dodávky různých kategorií jídla. Ačkoli bylo pro okresní radu časově náročnější výběrové řízení zorganizovat, vrátilo se jí to v lepší ceně a kvalitě dodávek. V hodnocení se použilo kritérium kvality: cena 60:40. Dodavatelé se rovněž museli zavázat k požadavkům kvality, jak je definoval radní odbor pro cateringové služby.

Výsledkem této aktivity bylo, že do tendru se zapojilo pětikrát více lokálních dodavatelů než v předešlých letech, čtyři ze sedmi potravinových kategorií jsou nyní dodávány místními malými a středními podniky a jen třemi národními podniky, a tak téměř polovina kontraktu v celkové hodnotě 3 miliony liber ročně jde nyní místním dodavatelům.

Inslington staví školy pro budoucnost

Rada okresu Inslington využila celonárodní program na budování škol pro budoucnost (Building Schools for the Future) ku prospěchu jak svých škol, tak na podporu zaměstnanosti a sociální inkluze. Celkový pětiletý kontrakt za 140 milionů liber byl zaměřen na přestavbu 8 z 10 místních středních škol a škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Při zadávání bylo využito několik nástrojů: předběžné dotazníkové šetření (zaměřené na schopnosti a kvality potenciálního dodavatele), soutěžní dialog, během něhož byli uchazeči vyzváni, aby doplnili svou nabídku o sociální přínosy, které podle nich okres potřebuje. Ty se pak staly součástí dohody o projektu. Vedle přestavby škol tak okres rovněž získal řadu sociálních výhod: 50 nekvalifikovaných pracovníků získalo každý rok zácvik v dovednostech ve stavebnictví (50% z nich bylo místních či dlouhodobě nezaměstnaných), zapojeno bylo 28 učňů, 500 pracovníků získalo kvalifikaci, 15 zkušených pracovníků ročně si zvýšilo svou kvalifikaci atd.

Londýnský dopravní podnik se stravuje zdravě

V londýnském dopravním podniku (Transport for London - TfL) pracuje 8 700 osob v kancelářích a 11 500 osob přímo v dopravě. Pro všechny je každý den zajištěno stravování a vedení dopravního podniku se rozhodlo přistoupit k této zakázce odpovědně. Požadavkem TfL bylo, aby 1) všechn odpad z jídla byl kompostován, 2) další odpad recyklován, 3) všechno jednorázové balení musí být z recyklovatelného materiálu a všechn použitý olej musí být sebrán a druhotně využitý. Z hlediska jídla mj. platí požadavky, že nejméně 50% jídla musí být z lokálních potravin, všechna použitá vejčička od slepic z volných výběhů, maso ze zvířat chovaných v certifikovaných chovech atd. Požadovány jsou sezónní a certifikované potraviny (vč. fairtrade), nesmí se používat ryby ze seznamu těch, kterým hrozí vyhynutí, atd. Tento přístup oceňují nejen zaměstnanci, pro které se zlepšila kvalita stravování, ale přinesl i nové dodavatelské možnosti.

Nemocnice Salford Hope

Orgán veřejného zdraví pro Manchester a okolí (GMSHA) vyhlásil v partnerství se soukromým sektorem veřejnou zakázku na novou nemocnici. Nemocnice měla mít 222 lůžek a měla stát 135 milionů liber. Úřad GMSHA očekával, že soutěž přitáhne velké stavební firmy. Chtěl také přizvat kvalitní mezinárodní architekty, ale protože nemocnice měla být umístěna v sociálně velmi slabé, zanedbané čtvrti, byl zde od počátku také zájem vytvořit příležitosti pro místní obyvatele, aby byl projekt přínosný i pro ně, aniž by se z celého plánu muselo nějak slevovat. Úřad proto vydal seznam kritérií pro získání zakázky: vytvoření přímých příležitostí k zaměstnání místních obyvatel; umožnění místním malým a středně velkým podnikům zařadit se do dodavatelského řetězce; podpora obnovy dané čtvrti. V soutěži zvítězil mezinárodní dodavatel, který se smluvně zavázal vybudovat v místě zakázky školící centrum a uvedl místní partnery, s nimiž počítá v rámci svého dodavatelského řetězce. Firma se také spojila s místními iniciativami na obnovu čtvrti a vypracovala ekologicky odpovědné plány rozvoje.

Strategie okresu Kirklees

Některá města či okresy šly přímo cestou komplexní strategie. Platí to i pro okres Kirklees, kde se strategií regionu stalo veřejné zadávání zohledňující hlediska jako kvalita získaného zboží/služby, podpora místní ekonomiky, udržitelnost, diverzita a samozřejmě poctivé jednání. Všechny tyto parametry a strategické cíle se pravidelně a transparentně objevují jako kritéria výběru a přidělování veřejných zakázek. Klíčovými komponenty strategie se staly: 1) maximálně efektivní zhodnocení

vložených veřejných prostředků zaručující jejich úsporu; 2) podpora malých a středních podniků, aby se i ony mohly do zakázek přihlásit; 3) transparentnost při zadávání a výběru veřejných zakázek, tzn. stanovení jednotných a jasných pravidel využívání elektronických platforem (e-Procurement); 4) využívání rámcových kontraktů a 5) zhodnocení zaměstnávání určitých skupin osob. Na těchto principech je pak postavena celá řada projektů odpovědného zadávání.

Město Semily: uplatnění sociálních a ekologických kritérií ve veřejných zakázkách

Zřejmě první obcí v ČR, která se vydala cestou společensky odpovědného veřejného zadávání, bylo město Semily. Jednou z realizovaných zakázek byla rekonstrukce Riegrova náměstí, kde byl využit požadavek na zaměstnání absolventa nebo osoby vedené Úřadem práce. O tuto zakázku projevilo zájem 16 dodavatelů. Takto vypadala specifikace v zadávací dokumentaci:

Smlouva o dílo

Práva a povinnosti smluvních stran

Zhotovitel je povinen po dobu realizace stavby (min. však 6 měsíců) zaměstnat min. 2 osoby evidované na Úřadu práce v Semilech; zhotovitel předloží objednateli originály pracovních smluv s těmito osobami. Při dokončení díla předloží zhotovitel objednateli doklady, z nichž bude zřejmě trvání pracovního poměru těchto osob (např. doklad o vyplacené mzdě).

Smluvní pokuty

V případě, že zhotovitel nezaměstná po dobu realizace (min. 6 měsíců) min. 2 osoby vedené v evidenci nezaměstnaných u Úřadu práce v Semilech dle bodu 3.22 smlouvy, má dodavatel právo inkasovat pokutu ve výši 250 000 Kč za každou osobu. Toto neplatí v případě, že tento zaměstnanec úmyslně poruší hrubým způsobem pracovní kázeň. Zhotovitel však musí tuto skutečnost řádně doložit. Obdobně tato sankce neplatí, pokud Úřad práce v Semilech nebude evidovat vhodného nezaměstnaného a toto bude doloženo potvrzením Úřadu práce v Semilech.

GREENWICH — odpovědné veřejné nakupování

Londýnská čtvrť Greenwich (zaměstnává 10 000 lidí a vynakládá 303 milionů liber ročně za veřejné nakupování a zakázky) si definovala strategii pro odpovědné veřejné zadávání, v níž si vytyčila několik priorit:

Odpovědné nakupování kancelářských (vč. papírenských) potřeb:

- Nákup produktů s certifikáty FSC a PEFC a spolupráce s partnery, kteří tyto certifikáty mají.
- Všechny papírenské produkty jsou z recyklovaných materiálů.
- Katalogy zboží jsou omezeny pouze na „zelené“ produkty.

Odpovědné nákupy v oblasti cateringu:

- Uzavření rámcových smluv s lokálními dodavateli na čerstvé ovoce, zeleninu a maso.
- Nahrazení vody v lahvích automaty na vodu.

1) Fairtrade

- Zajištění fairtradových produktů mj. i pro oblečení.
- Identifikace 15 fairtradových produktů, které odebírají školní jídelny.

2) Stavby a údržba (vč. úklidu)

- Dodavatelé musí prokázat svou environmentální politiku a přehled toho, jakým způsobem ji promítnout do dané stavby/rekonstrukce, například využíváním recyklovaných materiálů.

3) Odpovědné nakupování automobilů

- Všechna vozidla městské části jezdí na ekologická paliva.
- Nově nakoupené vozy splňují přísnější limity.

Město Most: veřejná zakázka v boji proti nezaměstnanosti

Zvláštní podmínku na plnění veřejné zakázky v zadávací dokumentaci stanovilo i město Most v roce 2011, které vybíralo dodavatele na stavební práce. Tato veřejná zakázka byla jednou ze souboru veřejných zakázek stejného charakteru v dané lokalitě. Celková hodnota souboru těchto veřejných zakázek činila přes 80 milionů Kč.

Ve smyslu § 44 odst. 10 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách zadavatel požadoval, aby alespoň 10% z celkového počtu pracovníků dodavatele, kteří se budou podílet na plnění zakázky, pocházelo z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob, tj. uchazečů o zaměstnání, kteří byli bezprostředně před započítáním plnění zakázky evidováni úřadem práce po dobu alespoň 5 měsíců. Podmínku dodavatel splnil, pokud tyto osoby prokazatelně ukončily evidenci na úřadě práce v souvislosti s uzavřením pracovněprávního vztahu s dodavatelem.

Povinnou součástí nabídky bylo prohlášení uchazeče o tom, že nejméně 10% osob, které se budou podílet na plnění zakázky, přijme do pracovního poměru či na dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr, z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob.

Prohlášení ve smyslu § 44 odst. 10 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách:

Prohlašuji, že nejméně 10 % z celkového počtu pracovníků, kteří se budou podílet na plnění veřejné zakázky „IPRM DE-MOS - úpravy veřejných prostranství sídliště Chanov“, bude pocházet z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob. Bude se jednat o uchazeče o zaměstnání, kteří jsou evidováni úřadem práce po dobu minimálně 5 (pět) měsíců, s nimiž uzavřu pracovněprávní vztah v souvislosti s plněním veřejné zakázky „IPRM DEMOS - úpravy veřejných prostranství sídliště Chanov“ formou zakládající ukončení jejich evidence na úřadě práce. Pracovněprávní vztah bude trvat minimálně po dobu celého plnění veřejné zakázky.

Zavazuji se k tomu, že před podpisem smlouvy předložím zadavateli (objednateli) seznam osob z řad dlouhodobě nezaměstnaných, s nimiž byl uzavřen pracovněprávní vztah v souvislosti s plněním veřejné zakázky „IPRM DEMOS - úpravy veřejných prostranství sídliště Chanov“, potvrzený od místně příslušného úřadu práce, spolu s uvedením celkového počtu osob, které se na plnění zakázky budou podílet.

Národní ústav pro vzdělávání

Společensky odpovědně přistoupil k zadávání vybraných veřejných zakázek také Národní ústav pro vzdělávání při realizaci konferencí v rámci jednoho ze svých projektů realizovaných v letech 2013 - 2014. Šlo celkem o čtyři dvoudenní konference, z nichž každá byla určená pro 250 osob. Předpokládaná hodnota této veřejné zakázky byla 3 miliony Kč. Při přípravě těchto akcí bylo zřejmé, že existuje řada dílčích aspektů, které při správném rozmyšlení a zadání mohou přinést dvojitý účinek – vedle získání poptávaných služeb také prospěch pro společnost či životní prostředí. Zmíněnými dílčími aspekty, které se objevily v podmínkách na dodavatele v rámci výběrového řízení, byla zejména otázka občerstvení. Rauty a přestávky na kávu byly zajišťovány s požadavkem, aby všechny kávové a čajové produkty byly vyrobeny v souladu s parametry Usnesení Evropského parlamentu o spravedlivém obchodu a rozvoji (2005/2245(INI)). Přiměřená část občerstvení byla požadována z certifikovaných biopotravin z kontrolovaného ekologického zemědělství.

Definice do výběrového řízení zněla takto:

Všechny kávové a čajové produkty musejí být vyrobeny v souladu s parametry Usnesení Evropského parlamentu o spravedlivém obchodu a rozvoji (2005/2245(INI)). Dodavatel je povinen prokázat, že jsou tato kritéria splněna, uvedením dodavatelů použitých produktů (Za vyhovující jsou považovány např. výrobky nesoucí značku FAIRTRADE dle certifikace FLO nebo výrobky dovážené a distribuované prostřednictvím fair trade organizací /členové WFTO/. Mezi nejvýznamnější členy patří Gepa, Eza, El Puente, Comercio Alternativo, Eine Welt Handel.) Dodavatelé mohou prokázat shodu s požadavky také jiným vhodným způsobem. Občerstvení z přiměřené části, tzn. více než 50 % z certifikovaných biopotravin z kontrolovaného ekologického zemědělství. Nealko nápoje podávané ve skle.

Tyneside Cyrenians

Charitativní organizace pro osoby bez domova, Tyneside Cyrenians, se v roce 2006 rozhodla vybudovat na svém pozemku malou ubytovnu „The Garden Rooms“. Uspořádali výběrové řízení na stavebního dodavatele, který by kromě samotné stavby také zaměstnal klienty této ubytovny, kteří byli bez domova. Organizace našla stavební firmu, která na stavbě zaměstnala třináct bezdomovců. Z celostátního hlediska šlo o první návrh svého druhu. Samostavitelé (Self-builders), původně bez domova, bez dovedností a bez práce, byli zaměstnáni na dobu určitou a v průběhu naplňování zakázky zásadně změnili své životy. Sedm ze třinácti mužů získalo celostátně uznávanou odbornou kvalifikaci v oboru stavebnictví; získali nové domovy; našli si novou práci; uspořádali si svůj životní styl. Stavba vybudovaná v jedinečném partnerství s dodavatelskou firmou nyní nabízí jak ubytování, tak nové kancelářské prostory.

Olympijské hry v Londýně

V rámci pořádání olympijských her v roce 2012 se Londýn a celé Spojené království rozhodlo tuto příležitost využít k nastartování zdravého ekonomického a společenského rozvoje. Investice do příprav olympijských her měly posloužit ke zvýšení zaměstnanosti v sociálně slabých lokalitách, k podpoře malých a středních podniků, k začleňování minorit a k rozvoji inovací šetrných k životnímu prostředí. Hlavním nástrojem pro dosažení těchto cílů se staly společensky odpovědné veřejné zakázky a řídicí institucí The Olympic Delivery Authority (ODA) – hlavní zadavatel mající na starost zajištění dodávek pro olympijské hry. Vedle zajištění samotné olympijské infrastruktury bylo úkolem ODA maximalizovat dlouhodobé benefity vyplývající z olympijských investic.

V roce 2007 ODA představila obecnou metodiku pro odpovědné zadávání veřejných zakázek, jejíž kritikou součástí byla hodnotící metodika, která vedle ceny a termínu dodání zajišťovala i otázky bezpečnosti, rovných příležitostí a udržitelného rozvoje. Veřejné zakázky byly zpravidla hodnoceny metodou ekonomicky nejvýhodnější nabídky, kde technické parametry (spolu s kritérii udržitelného rozvoje) představovali až 70 % váhy při hodnocení nabídek. Odpovědné cíle ODA byly rovněž součástí smluvních podmínek, které požadovaly po dodavateli aktivní spolupráci v otázkách udržitelného rozvoje a jednoznačně měřitelné klíčové ukazatele výkonnosti. Například při soutěži na dodávky betonu pro stavby se ODA ve spolupráci s dodavateli povedlo snížit emise CO₂ o čtvrtinu využitím recyklovaných přísad do betonu a optimalizací přepravy betonu. Dalším příkladem je soutěž na autobusovou dopravu po olympijském parku ve výši 3 miliony liber (cca. 90 milionů Kč) – tuto soutěž vyhrála společnost Ealing & Hackey Community Transport, která v rámci zakázky zrealizovala program na sociální začleňování a zaměstnávala až 45 dlouhodobě nezaměstnaných.

Podstatným nástrojem pro naplňování cílů společensky odpovědného rozvoje bylo takzvané balíčkování prací: místo soutěže na jednu velkou zakázku je v rámci zakázky soutěženo několik částí na dílčí služby či dodávky. Tím se výrazně zvyšuje možnost zapojení malých a středních lokálních podniků, které se specializují na konkrétní služby. Například v případě soutěže na služby cateringu byla zakázka vypsána jako soutěž na dodávky jednotlivých kategorií potravin (např. maso, pečivo, nápoje) a přidružené služby (doprava, obsluha, úklid). Zakázka měla několik částí a o každou část se soutěžilo zvlášť (stále ale za nejpřísnějších podmínek otevřenosti a transparentnosti, platící pro nadlimitní zakázky).

Asi nejdůležitější inovací v managementu veřejných zakázek byla implementace elektronických nástrojů pro zefektivnění nákupu, v jejímž středu leží internetový portál CompeteFor. Tento portál, uvedený do provozu v roce 2008, se stal hlavním nástrojem pro soutěžení zakázek, o které se mohly ucházet malé a střední podniky. V rámci systému si každý uchazeč vyplní svůj dotazník se všemi potřebnými údaji – nabízené služby, předchozí reference, podklady pro obecné kvalifikační předpoklady a podobně. Ty se uloží v databázi a poté, pokud nějaký zadavatel poptává danou službu, získá seznam všech zaregistrovaných uchazečů, kteří deklarují svou schopnost tuto službu dodat. Z těch si poté dále vybírá dle svých konkrétních požadavků.

Tento systém museli používat při zadávání zakázek nejen veřejní zadavatelé, spadající pod ODA, ale i větší dodavatelé, pokud hledali nějaké subdodávky pro své práce. Portál CompeteFor se stal asi nejvýznamnějším dědictvím pro zadavatele veřejných zakázek v Anglii. Dnes je na portálu zaregistrováno více jak 160 tisíc podniků a portál zprostředkoval již více než 12 000 obchodních příležitostí, z čehož asi tři čtvrtiny získaly malé a střední podniky.

- krok 1 Určete oblasti, které chcete podpořit
- krok 2 Popište příčiny problémů a navrhňte, čeho chcete dosáhnout
- krok 3 Pro své zakázky vytvořte systémové řešení
- krok 4 Objeďte příležitosti v konkrétní zakázce

krok 5 Sledujte, jak se vám daří a řekněte o tom i ostatním

Sledujte, jak se vám
daří a řekněte
o tom i ostatním

Odpovědné zadávání zakázek se pozitivně odrazí nejen v dennodenním životě v regionu, ale také ve vašem pozitivním PR. Pokud totiž budete sledovat, v čem všem je váš nový systém prospěšný, snadno se stanete inspirací pro ostatní.

Například ve Velké Británii na to už přišly jak úřady, které počítají ušetřené tuny emisí, tak města, která se v médiích či reklamách chlubí například počtem vytvořených pracovních míst pro dlouhodobě nezaměstnané. Kromě toho pravidelným hodnocením minulých projektů můžete zlepšit ty budoucí.

Příklady

Výroční zpráva starosty Londýna - Odpovědné zadávání veřejných zakázek v období 2008-2011

Naši lidé

- Londýnský magistrát (Greater London Authority) umožnil více než 3400 smluvním zaměstnancům ve svém dodavatelském řetězci zvýšit příjem na úroveň aktuálního londýnského životního minima 8,30 liber na hodinu.
- GLA stanovil významné podmínky při zadávání veřejných zakázek na získání pracovních příležitostí pro obyvatele Londýna, konkrétně zaměstnat více než 1200 dlouhodobě nezaměstnaných (2009 - 2011) a otevřít více než 1900 učňovských míst (2009-2011).

Naši podnikatelé

- Londýnský magistrát pomohl zlepšit cash flow malých a středních podniků (MSP) díky včasnému zaplacení jejich faktur. Průměrně 86,8% všech platných faktur od malých a středních podniků je zaplacen do 10 pracovních dnů.
- Aby firmy získaly přístup k většímu počtu zakázek, magistrát a stavební projekt Crossrail zveřejnily více než 3 000 příležitostí na webovém zprostředkovatelském portálu CompeteFor, který je přístupný všem firmám zdarma.
- Během jednoho starostenského období zůstaly výdaje na zakázky pro malé a střední firmy konstantní a tvoří 19% celkových ročních nákladů na zakázky.

Naše město

- Londýnský dopravní podnik (TfL), Londýnský hasičský sbor (LFB) a Londýnská metropolitní policie, (MPS) snížily své roční emise oxidu uhličitého o 7000 tun a ušetřily tak 1 milion liber na ročních účtech za energie prostřednictvím programu RE:FIT.
- Na popud londýnského magistrátu, zveřejnilo 93% klíčových dodavatelů v roce 2010 zprávu o svém přístupu ke změně klimatu a emisích oxidu uhličitého.
- Více než 400 zaměstnanců z londýnského magistrátu, městských částí a dalších organizací veřejného sektoru bylo koordinátory z magistrátu proškoleny v odpovědném zadávání veřejných zakázek.

Zdroj: Delivering Responsible Procurement, Greater London Authority 2012.

Webové stránky městské části Croydon (Londýn) - část Pro zadavatele

Městská rada se zavazuje k dodržování společenských příležitostí pro své obyvatele, místní podniky a čtvrti. Ve spolupráci s odborníky z advokátní skupiny Pinsent Mason, kteří se věnují problematice společenské hodnoty, proto vytvořila praktickou sadu nástrojů pro využití ve veřejném zadávání. Tyto nástroje radě pomohou získat nejlepší hodnotu v rámci svého obchodování, přispějí ke zlepšení života ve městě, podpoří poskytování služeb a pomohou dobrovolnickým a veřejným organizacím v jejich činnosti.

Tento soubor nástrojů se zaměřuje na praktická opatření, jak propojit služby a dodavatele placené radou města s příležitostmi, které přinesou dodatečný prospěch místní komunitě. Konkrétní příklady takového prospěchu zahrnují:

- vytváření příležitostí ke vzdělávání a rozvoji dovedností
- poskytování dalších příležitostí jednotlivcům nebo skupinám, které čelí zásadním sociálním nebo ekonomickým bariérám
- podpoření iniciativ, které se zaměřují na těžko přístupné skupiny
- vytváření příležitostí pro malé a střední podniky (MSP) a dobrovolnické a veřejné organizace
- posílení rozmanitosti trhu

Prospěch pro komunitu — dosažení maximální hodnoty za velšskou libru

Předmluva ministryně velšské vlády Jane Hutt

Veřejný sektor ve Walesu ročně spotřebuje přibližně 4,3 miliardy liber za vnější zboží a služby. Tato částka představuje značné investice a je důležité, aby každá libra byla maximálně zhodnocena pro občany Walesu.

Velšská vláda proto neustále hledá způsoby, jak zvýšit prospěch z těchto investic. Jedním z klíčových způsobů jsou přínosy, které pro místní obyvatelstvo vyplynou z veřejných zakázek.

Program zaměřený na přínosy pro komunitu zahrnuje:

- Nábor a vzdělávání ekonomicky neaktivních osob
- Podporu rovných příležitostí na pracovišti
- Otevření příležitostí pro malé organizace ve Walesu, jako jsou malé a střední podniky, organizace třetího sektoru a podporované podniky
- Zajištění toho, aby znevýhodněné skupiny byly zastoupeny v síti dodavatelů skrze práci s výše uvedenými malými organizacemi
- Pozitivní dopad na životní prostředí
- Pomoc místnímu obyvatelstvu v oblastech vzdělávání, regenerací a zapojení do komunity.

Webové stránky městské části Camden (Londýn)

Zaměstnanost a dovednosti - místní zaměstnanost a vzdělávání

Zvyšování příležitostí pro místní zaměstnanost a rozvoj dovedností je prioritou zadávání veřejných zakázek a součástí naší strategie společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek.

Spolupracujeme s dodavateli a pověřenými organizacemi a snažíme se, aby vytvářely zaměstnanecké a vzdělávací příležitosti pro obyvatele Camdenu a ve spolupráci s dalšími partnery tak všichni přispíváme k posílení místní ekonomiky.

Existují dva způsoby, jak toho dosáhnout:

- tím, že nabídneme vzdělávání zaměřené na rozvoj kvalifikací potřebných pro naše dodavatele a zajistíme jim tak dostatek potenciálních zaměstnanců.
- tím, že nabídneme vzdělávání, zaměstnání a živnostenské příležitosti pro obyvatele Camdenu a to zejména s ohledem na znevýhodněné skupiny

Výhody, které přináší podpora lokální zaměstnanosti přes veřejné zakázky

- více veřejných výdajů se vrátí do místní ekonomiky prostřednictvím platů místních obyvatel.
- pracovní příležitosti pro místní obyvatelstvo sníží míru nezaměstnanosti v Camdenu a místní lidé získají zaměstnání a příležitosti pro rozvoj svých dovedností.
- našim prostřednictvím zaměstnavatelé získávají zaměstnance s potřebnými dovednostmi a potenciálem.

- zaměstnavatelé efektivně využijí vládní prostředky na zajištění vhodných rekvalifikací.
- snížení potřeby dojíždět do zaměstnání přispěje k redukci emisí oxidu uhličitého a podpoří zdravý životní styl místních obyvatel.

Doporučujeme, aby pro každou zakázku byl vytvořen plán, který zahrne seznam možností pro místní zaměstnanost a rozvoj dovedností. Ty začínají již výukou související s prací na základních a středních školách až k učňovskému vzdělávání a praxi. Upřednostníme oblasti, které jsou prioritami rady a relevantní pro danou smlouvu. Cíle týkající se každého zadání veřejné zakázky budou stanoveny na začátku řízení.

Ministerstvo školství - krása spočívá v detailech

Společensky odpovědně přistoupil k zadávání veřejných zakázek také odbor pro záležitosti EU, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, který realizoval mezinárodní konference a další národní akce v roce 2010 a 2011. Účastníci těchto akcí byli v propagačních materiálech informováni o odpovědných aspektech takto:

Jednotlivé akce, které jsme připravili v rámci evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě, jsme se pokusili nad standard zákonem uložených povinností uskutečňovat s ohledem na tzv. principy společenské odpovědnosti.

Město Kolín využije své investiční zakázky a nabídne dlouhodobě nezaměstnaným pracovní příležitosti

Město Kolín bude v rámci vybraných zakázek využívat ke komunikaci se zadavateli i následující text:

Město Kolín se dlouhodobě snaží přispívat ke snížení počtu místních nezaměstnaných. Také proto jsme se nyní rozhodli nastavit podmínky pro investiční aktivity města tak, aby aktivně ovlivňovaly politiku zaměstnanosti. Abychom dosáhli tohoto cíle, připravili jsme systém zapojení osob evidovaných na úřadu práce do realizace vybraných stavebních zakázek financovaných z veřejných prostředků. Tento krok je v souladu s platným zákonem o veřejných zakázkách, který nám umožňuje vymezit zvláštní podmínky na plnění veřejné zakázky, a to zejména v oblasti zaměstnanosti.

Na základě dostupných dat se nám jeví jako nejvhodnější zapojit vybrané jedince do stavebních zakázek, kde se nabízí nequalifikované a manuální práce. Proto bude město Kolín v odpovídajících zakázkách požadovat po vítězných firmách,

aby do jejich realizace zapojilo jednotlivce evidované na místním úřadu práce.

Právě ve spolupráci s úřadem práce nabídneme těmto firmám řadu podpůrných aktivit při výběru vhodných kandidátů, využívání státních podpor apod.

V zadávací dokumentaci příslušné zakázky bude přesně definován jaký počet osob, které se budou podílet na plnění zakázky, přijme dodavatel do pracovního poměru z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob, a to minimálně na dobu celého trvání plnění veřejné zakázky. Tuto skutečnost bude uchazeč potvrzovat čestným prohlášením a naplňovat až v případě vítězství ve výběrovém řízení.

Současně věříme, že pro firmy, které budou do těchto zakázek vstupovat, posílí tímto odpovědným přístupem svou konkurenceschopnost.

Co konkrétně jsme v rámci dvou seminářů a jedné konference udělali?

- Rauty a přestávky na kávu jsme zajišťovali s požadavky, aby čaj a káva byly s certifikátem Fair Trade, který je zárukou, že byly pěstovány a nakupovány podle principů spravedlivého obchodu. Přiměřenou část občerstvení jsme požadovali z certifikovaných biopotravin z kontrolovaného ekologického zemědělství. Tyto podmínky jsme také zohlednili v rámci požadavků na výběrové řízení.
- Kancelářské potřeby pro účastníky (bloky, propisky, samolepky) jsme vybírali z recyklovaných materiálů.

Nakoupili jsme tedy výrobky přátelské k životnímu prostředí.

- Dárky pro řečníky na konferenci jsme zakoupili ve společnosti GERLICH ODRY s. r. o., která si klade za cíl opatřovat zaměstnání lidem se zdravotními problémy, se změněnou pracovní schopností a částečným invalidům. V současné době zaměstnávají okolo 35 pracovníků, z toho 75 % lidí právě se zdravotními problémy.
- Ke spolupráci jsme místo agentur přizvali školy a v jejich řadách hledali vhodné adepty na stážisty, fotografa a hostesky.

SLOVA ZÁVĚREM

„Je nezpochybnitelné, že odpovědné zadávání je v principu zákonné a přináší přidanou hodnotu. Nejedná se však o snadný koncept – vyžaduje strategický přístup, znalost prostředí a zejména vůli dělat věci jinak a lépe. To je nyní zřejmě největší bariérou. Proto potřebujeme více politické podpory, která nám pomůže tyto bariéry překonat.“

Michaela Marksová Tominová
expertka pro sociální politiku,
Nová ekonomika

"Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek vnímáme jako příležitost ke zkvalitňování života v místech s kumulací problémů nezaměstnanosti a sociálního vyloučení. Jde o jeden z mála postupů veřejné správy, který nic nestojí, ale naopak přináší přidanou sociální hodnotu. Za stejné peníze získá město, kraj či stát kromě vykonané služby ještě něco navíc, např. pracovní příležitosti pro občany se zhoršeným přístupem na trh práce."

Alena Zieglerová
vedoucí oddělení řízení a koordinace
Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Úřad vlády České republiky

„Měli bychom přestat diskutovat, jestli odpovědné zadávání je nebo není v souladu se zákony. My víme, že je. Pojďme se raději zaměřit na to, jak překonat ty skutečné překážky a uvést odpovědné zadávání v České republice do praxe!“

Salia Mogensen
Infrabee, expertka Nové ekonomiky v rámci projektu
Sociálně odpovědné veřejné zadávání

„Přihlášení se k principům odpovědného zadávání přináší orgánům státní správy možnost dosáhnout prostřednictvím řízení svých nákupů skutečné změny. Investicí do rozvoje těchto strategií přispějete nejen ke zvýšení celkové hodnoty za peníze, ale zároveň podpoříte klíčové politiky a zapojíte ty části vaší komunity, které to nejvíce potřebují.“

Stuart Crains

partner advokátní kanceláře Pinsent Masons

„Odpovědné zadávání má smysl z mnoha důvodů. Umožňuje zadavatelům získat přidanou hodnotu z jejich investic. Umožňuje regionům rozvíjet dovednosti jejich obyvatel. A současně je zárukou, že zakázky získají ti nejlepší a skutečně inovativní dodavatelé.“

Anne McNamara

ředitelka Shine Bid Services

„Uplatněním podmínky zapojit 10% dlouhodobě nezaměstnaných na realizaci zakázky mělo původně dva cíle. V první řadě se snažíme snížit procento míry nezaměstnanosti v městě Most a okolí a za druhé zapojujeme obyvatele deprivovaných lokalit, především občany romské národnostní menšiny, do rekonstrukcí a revitalizačních prací, které právě v těchto zónách probíhaly, probíhají nebo probíhat budou.“

Jako přidanou hodnotu, oproti původnímu záměru, tj. zapojit obyvatele deprivovaných lokalit při realizaci veřejných zakázek v těchto lokalitách, je možné označit i to, že město Most rozšířilo svůj původní záměr a v současné době uplatňuje toto řešení u vhodných veřejných zakázek na celém území města Mostu. Důležitým prvkem přidané hodnoty, v rámci celého záměru, je i skutečnost, že se při uplatňování dané podmínky dařilo prioritně zaměstnat občany romské národnostní menšiny, kteří tvoří většinu obyvatel deprivovaných mosteckých zón.

V neposlední řadě považujeme za důležitou přidanou hodnotu změnu pracovních návyků, sociální začleňování a zvýšení životní úrovně osob, které byly zaměstnány díky realizaci tohoto řešení.“

František Jirásek

vedoucí oddělení veřejných zakázek města Most

„Na počátku udržitelného nakupování musí být jasná definice, co je pro vás udržitelnost – doplněná měřitelnými výstupy, ne pouhými principy. To vám umožní nastavit vaše priority v souvislosti s různými druhy vašich dodávek. Neexistuje totiž jedno řešení pro všechny.

Zaměřit byste se měli na udržitelné dodávky, ne na udržitelné dodavatele. Vše spočívá v jasné definici, jak váš dodavatelský řetězec může naplňovat vaše cíle v oblasti udržitelnosti a pomoci vám snižovat vaše rizika – ne jejich. Neztrácejte svůj čas ani čas svých dodavatelů vyplňováním nesmyslných dotazníků – to vaše skutečné nákupy nikdy nezmění.”

Shaun McCarthy

předseda Komise pro Udržitelný Londýn (2006-2013)

„Důvodem, proč chceme, aby firmy zapojovaly nezaměstnané, je snaha vypořádat se s bariérami v oblasti zaměstnanosti a vzdělávání, kterým naše komunity čelí, a podpořit posun k udržitelnému zaměstnávání. Pokud mají naše iniciativy na podporu zaměstnanosti uvažovat globálně a zároveň jednat lokálně, je nutné, aby hledaly pracovní příležitosti doma i v zahraničí a umožnily tak nezaměstnaným lidem získat dovednosti nutné pro vstup na pracovní trh.”

Shelley Browne

manažerka vnějších vztahů Crossrail, Londýn

„Odpovědné zadávání ve smyslu podpory trhu práce a vzdělávání není pro britské firmy působící ve stavebnictví žádnou novinkou. Každopádně smluvní požadavky na straně projektu Crossrail zásadním způsobem zvedly dosavadní laťku. Jako zástupce dodavatele považuji za zásadní výzvu zajistit, abychom smluvní podmínky plnili skutečně v rámci celého dodavatelského řetězce.”

James York

manažer vnějších vztahů Costain Skanska Joint Venture

„Odpovědné zadávání veřejných zakázek klade větší nároky na odbornost úředníků, kteří tyto zakázky zadávají. Vyšší kvalita úředníků je však naším společným zájmem. Přejme si, aby stát zadával veřejné zakázky odpovědně, to znamená korektně, transparentně a bez korupčních praktik. Bude to mít pozitivní dopad nejen na kvalitu našeho podnikání, ale i na morálku naší společnosti a na kvalitu životního prostředí.“

Vladimír Kočí

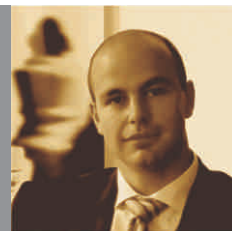
děkan Fakulty technologie ochrany prostředí
VŠCHT Praha

„Veřejné zakázky vždy byly, jsou a budou významným zdrojem značného množství finančních prostředků. Moderní odpovědné zadávání umožňuje nejen naplnění veškerých strategií, cílů a priorit zadavatele, nýbrž umožňuje zásadním způsobem zohlednit i specifické sociální aspekty konkrétního regionu. Je na každém zadavateli, zda dokáže beze zbytku využít zákonných možností, které mu právní řád umožňuje.“

David Řezníček

Advokátní kancelář Řezníček & Co.

„Jsem přesvědčen, že současná legislativa i exekutiva založená na regulacích, kvótách, na technokratickém a administrativním přístupu k řešení důsledků globalizace a koncentrace kapitálu se již přežila. Příčiny problémů musíme pravdivě pojmenovat, převzít zodpovědnost a uvědomit si, že společenská ne/odpovědnost dnes ovlivní kvalitu našeho života v budoucnu. A to bez ohledu na výši našeho konta a společenské postavení. Veřejné zakázky a jejich odpovědné zadávání jsou obrovskou příležitostí to dokázat a ovlivnit.“

Karel Rychtář

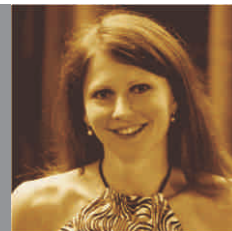
místopředseda Asociace zaměstnavatelů zdravotně postižených v ČR

„Veřejné zadávání má doajista spojitost se zadáváním práce firmám, které zaměstnávají specifické skupiny zaměstnanců, kteří mají zhoršený přístup na trh práce. Mezi takové zaměstnance patří osoby se zdravotním postižením. Je mnoho témat k diskuzi, nicméně v tomto pohledu považuji za důležité hovořit o skutečném náhradním plnění a odebrání skutečných výrobků a služeb od poctivých a prověřených zaměstnavatelům zdravotně postižených osob. Například od zaměstnavatelů, kteří jsou držiteli ochranné známky Práce postižených.“

Hana Potměšilová

ředitelka Nadačního fondu pro podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením (NFOZP)

MOŽNÉ ZDROJE DALŠÍCH INFORMACÍ

V průběhu projektu jsme procházeli řadu zdrojů v tištěné i elektronické podobě. V současné době existuje řada užitečných metodik, příruček, domácích i zahraničních příkladů dobré praxe. Na následujících řádcích není jejich vyčerpávající seznam, spíše výběr těch zdrojů, které jsme v poslední době využívali nejčastěji.

- Sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek – metodika a manuál dobrých praxí, Úřad vlády ČR – Odbor pro sociální začleňování (Agentura), 2014.
- Kupujte zeleně! Příručka pro zadávání veřejných zakázek šetrných k životnímu prostředí, Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2005.
- Nové trendy ve veřejných zakázkách, Nový Prostor, o.s., Praha 2008.
- Evropský kodex osvědčených postupů pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám Pracovní materiál Evropské komise, 2008.
- Průvodce zadáváním veřejných zakázek – nové možnosti zhodnocení veřejných prostředků, Otevřená společnost, o. p. s. 2009.
- Evaluation of SMEs' Access to Public Procurement Markets in the EU, DG Enterprise and Industry, Executive Summary, September 2010.
- Nakupujeme férově! Nové trendy v zadávání veřejných zakázek, NaZemi – společnost pro fair trade, 2011.
- Sociální nakupování Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek, Úřad pro publikace Evropské unie, 2011.
- Delivering Responsible Procurement, Greater London Authority 2012.
- Příručka pro obce – Agentura pro sociální začleňování/Zaměstnanost, Praha 2012.
- Víc než zákon o veřejných zakázkách: hospodárnost, transparentnost a odpovědnost ve veřejných nákupech, Oživení, o. s., 2012.
- Webové stránky městské části Camden - <http://www.camden.gov.uk/>
- Webové stránky městské části Croydon - <http://www.croydon.gov.uk/>
- Webové stránky městské Dopravního podniku v Londýně - <http://www.tfl.gov.uk/>
- Webové stránky městské stavebního projektu Crossrail - <http://www.crossrail.co.uk/>
- Webové stránky Londýnského hasičského sboru - <http://www.london-fire.gov.uk/>
- Webové stránky Agentury pro sociální začleňování: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/>
- Webové stránky organizace Na zemi: <http://www.nazemi.cz/>

SOCIALLY RESPONSIBLE PUBLIC PROCUREMENT

The project is being run by Nova Ekonomika, a Prague based non-for-profit consultancy. The aim of the project is to support the Czech local authorities and public administration institutions in maximising the social, economic and environmental opportunities available within public procurement.

Responsible procurement is at an early stage in the Czech Republic with many authorities simply not knowing what could be achieved. However, this is set to change, as the concept is getting attention of national and local policy makers. The priorities for public procurement are focused on improving the transparency, openness and accountability. Two years ago an amended public procurement law had taken effect and it represented a major leap towards modernizing the Czech system.

The Czech authorities and institutions participating in the project received an intensive programme of readiness support. Each local authority or institution was allowed to engage two executives.

Among other things, the programme included:

- understanding the scope of possibilities, through one to one meetings with Nova Ekonomika looking at examples of international best practice,
- a learning tour of responsible procurement best practice within UK public sector bodies, meeting UK counterparts, seeing it in action,
- identifying a pilot initiative for responsible procurement, providing legal expertise and preparing procurement documentation,
- a two day parallel exchange for a number of UK counterparts to the eight participating authorities and institutions to advance dialogue and learning and providing hands-on expertise,
- regional dissemination workshops for wider awareness raising.

Costs associated with the project were financed from the European Social Fund through Operational Programme Human Resources and Employment and from the state budget. The project has been running for eighteen months (December 2012 - May 2014).

PODĚKOVÁNÍ

Na cestu odpovědným veřejným zadáváním se s námi vydali i kolegové a kolegyně ovlivňující veřejného zadávání ve svých městech. Rádi bychom jim zde poděkovali za jejich odvahu, nasazení a úsilí dělat věci lépe a efektivněji – ačkoli to mnohdy není snadné...

Aneta Maclová, Hradec Králové
 Lenka Mrzilková, Neratovice
 Marcela Kukiová, Chomutov
 Pavla Brožková, Kolín
 Pavla Štrobachová, Smečno
 Dan Jiránek, Kladno
 Petr Chytra, Chomutov
 Petr Kyslík, Praha 4
 Tomáš Hrodek, Neratovice

Jindřich Vedlich, Hradec Králové
 Jiří Bodenlos, Praha 4
 Jiří Janeček, Národní ústav odborného vzdělávání
 Jiří Vavřina, Neratovice
 Martin Kraus, Kladno
 Martin Tichý, Kolín
 Vít Rakušan, Kolín
 Vlastimil Dominik, Neratovice
 Vlastimil Jahoda, Kladno

PODĚKOVÁNÍ / ACKNOWLEDGEMENT

Rádi bychom poděkovali i všem zástupcům britských institucí, kteří se s českými účastníky otevřeně podělili o všechny své zkušenosti, nápady, myšlenky i strategické podklady a nástroje.

We would like to thank all the representatives of British institutions who openly shared their valuable experience, ideas, thoughts and strategic documents and tools with our Czech representatives.

Alison Standfast, zástupkyně ředitele Value Wales

Darren Sivapalan, manažer strategie pro veřejné zakázky, Camden Council (London)

Genine Whitehorne, manažerka podpory, Croydon Council (London)

Chris Jones, ředitel vzdělávání a rozvoje, BAM Construct UK Ltd.

James York, manažer komunitních vztahů, Costain & Skanska Joint Venture

Kenny Knox, poradce pro strategie, Strategická investiční rada Vlády Severního Irsku

Krupali Solanki, centrální tým pro odpovědné zadávání, Dopravní podnik města Londýna

Martin Cooke, Ethical Trading Initiative

Rhiannon Lewis, vedoucí týmu pro udržitelný rozvoj, Londýnský hasičský sbor

Salia Mogensen, Infrabee, expertka Nové ekonomiky pro odpovědné zadávání

Sarah Ireland, ředitelka pro strategie, nákup a veřejné zadávání, Croydon Council (London)

Shaun McCarthy, OBE, přední expert pro udržitelný rozvoj a předseda Komise pro Udržitelný Londýn 2012

Shelley Browne, manažerka vztahů s lokální komunitou, Crossrail

Stuart Cairns, partner odpovědný za veřejné zakázky, Pinset Masons

Tim Rudin, centrální tým pro odpovědné zadávání, Dopravní podnik města Londýna

We would like to thank all the representatives of the partner organization Shine Bid Services

Anne McNamara, ředitelka, Kirsten Proctor, vedoucí, Simon Pearce, zástupce ředitele

ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ

– cesta k efektivním zakázkám

Motivační příručka pro ty, kdo chtějí zadávat odpovědně

Veškeré závěry a tvrzení – s výjimkou přímých citací – jsou autorské a nemusí zohledňovat tvrzení a závěry dalších organizací uvedených v této publikaci.

Publikace je výstupem projektu Sociálně odpovědné veřejné zadávání (č. CZ.1.04/5.1.01/77.00455), který je financován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost a ze státního rozpočtu ČR.

Sestavili:

Peter Sokol a Leona Gergelová Šteigrová
Nová ekonomika, o.p.s.
www.nova-ekonomika.cz

Za překládání a odborné komentáře děkujeme Janu Soudkovi.

Tisk:

Oldřich Vančát - VAN Druck
Havlíčková 16, 264 01 Sedlčany
www.vandruck.cz

Grafika:

Zora Sokolová

Autoři fotografií:

Barbora Jupová, Radim Zabadal

2. vydání, Praha, 2014

Nová ekonomika, o.p.s. je obecně prospěšnou společností, která byla založena v roce 2009.

Vyhledáváme a prosazujeme inovativní ekonomické nástroje, které sledují sociální a ekologické cíle a zároveň vytvářejí zisk. Vycházíme z přesvědčení, že prosperita společnosti je založena na třech pilířích - ekonomické prosperitě, kvalitě životního prostředí a společenském kapitálu. Žádný z těchto pilířů by neměl být rozvíjen na úkor ostatních. Primárně se zabýváme propojováním s pilířem ekonomickým a podporujeme rozvoj a šíření inovací.

Tématem, kterému se aktuálně nejvíce věnujeme, je tzv. odpovědné zadávání veřejných zakázek (angl. responsible procurement). Nabízíme poradenství a konzultace v následujících oblastech:

- Vyhledání vhodných témat.
- Zapojení vybraných hledisek do prováděcích dokumentů pro nákupy a veřejné zakázky.
- Nastavení pravidel tak, aby byla v souladu s naší a evropskou legislativou.

Spolupráce může probíhat od dílčí konzultace až po kompletní zpracování veřejné zakázky v oblastech společenské odpovědnosti veřejných a státních institucí. Na tato témata pořádáme i odborné semináře a debaty.

Více informací a kontakty najdete na:

- www.nova-ekonomika.cz
- www.facebook.com/NovaEkonomika
- twitter.com/Nova_ekonomika

